

ÁRJEYZÉKE

legújabb magyar könyveknek,

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában Pesten,

egyetem-utca 4-ik sz. a. megjelentek, és minden könyvkereskedésben kaphatók:

- Jósika Miklós. A végváriak.** Regény Bethlen Gábor fejedelm korából. Három kötet. 8-rét. (175, 177, 179 lap.) Fűzve 3 ft.
- Gr. Majláth J. Magyar regék, mondák és népregék.** Fordította Kazinczy Ferenc. Kiadta Kazinczy Gábor. 8-rét. (VI, 361 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 50 kr.
- Merényi László. Dunamelléki eredeti népmesék.** Két kötet. 8-rét. (I. 190, II. 180 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.
- Asbóth L. A hadvezér és a hadtudomány alapelvei.** Az újabbkori hadjáratok történetével felvilágosítva. Két kötet. 8-rét. (320, 349 l.) Fűzve 5 ft.
- Frankenburg Ad. Az öreg Bolond Miska kalandjai, szárazon és vizen, mennyben és pokolban.** 8-rét. (287 lap.) Fűzve 2 ft.
- Zilahy Károly. Magyar koszorúok albuma.** Irói élet és jellemrajzok. Mutatványokkal és tizenegy acélmetszettel. Nagy-8-rét. (120 lap.) Diszkötésben 5 ft.
- Bajza összegyűjtött munkái.** Második bővített kiadás Toldy Ferenc által. A szerző arcképeivel. Hat kötet. 8-r. (207, 221, 206, 235, 215, 256 lap.) Nyom. papíron fűzve 4 ft. Velin-papíron, diszkötésben 8 ft.
- Virág Benedek. Magyar századai és poetai munkái.** Harmadik kiadás Toldy Ferenc által. A szerző arcképeivel. Hat kötet. 8-rét. (252, 218, 193, 191, 224, 239 lap.) Nyom. papíron fűzve 4 ft. Velin-papíron, diszkötésben 8 ft.
- Tompa Mihály. Virágregék.** Nyolczadrét. (175 lap.) Diszkötésben 1 ft. 50 kr.
- Tompa Mihály versei.** Hatodik kötet. Vegyes tartalommal. 16-r. (215 l.) Ára fűzve 1 ft. 20 kr. Kötve 1 ft. 60 kr.
- Gróf Széchenyi István politikai iskolája,** saját műveiből összeállítva. Két kötet. N.-8-rét (384, 456 lap.) Ára fűzve 5 ft.
- Jókai M. Szélcsend alatt.** Elbeszélések. Két kötet. 8-r. (210, 164 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.
- Jósika Julia. Pályavezető.** Jó tanácsok világba lépő fiatal leányok számára. Kis nyolczadrét. (432 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. Diszkötésben 2 ft. 80 kr.
- Tárkányi Béla. Hajadonok őrangyala.** Katholikus imakönyv. Tizenhatdrét. Nyomató papíron vászonba kötve 1 ft. Velin-papíron, bőrbé kötve, aranygással 2 ft. 50 kr. Diszkötésben 5 ft.
- A magyar ember könyvtára,** Pákh Albert, a Vasárnapi Ujság szerkesztője felügyelete alatt. I. II. kötet. Előfizetési ár 4 kötetre 2 ft., postán bérmentesen küldve 2 ft. 50 kr.
- Nemzeti színház.** Kiadja Toldy István. Ára egy-egy kötetnek 80 kr.
I. kötet: **Béldi Pál.** A gróf Teleki-féle alapítványból száz arany pályadíjjal jutalmazott eredeti szomorujáték 5 felvonásban. Irta Szigligeti Ede. 8-rét. (179 lap.)
II. kötet: **A jó barátok.** Színmű 4 felvonásban. Irta Sardon Viktor. Fordította Szerdahelyi Kálmán. 8-rét. (171 lap.)
III. kötet: **Fenn az ernyő, nincsen kas.** A gróf Teleki-féle alapítványból száz arannyal díjazott eredeti vígjáték. 8-rét. (155 lap.)
IV. kötet: **A kísértés.** Színmű öt felvonásban. Irta Feuillet Octave. Fordította Radnótfay S. 8-rét. (128 lap.)
V. kötet: **A rendszeres férjek.** Vigjáték 3 felvonásban. Irta Belot Adolf. Francziából Bercezik A. és Toldy J.

Jókai Mór. Felfordult világ. Két rész egy kötetben. Kis 8-rét. (180, 116 lap.) fűzve 1 ft. 50 kr.

Figyelemztetés a t. oz. vidéki közönség számára, különösen oly helyekre nézve, a hol könyvkereskedés nincsen. — Megrendelések a fennhirdetett könyvekre egynesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz intéhetők, a mely a szétküldést pontosan posta-uton eszközöndi, és pedig azon esetben, ha a megrendelt könyvek összege legalább 2 frot tesz, bérmentesen. Az illető összeg vagy előre beküldendő a kiadó-hivatalhoz, vagy a könyvek átvételekor a posta-hivatalnak kifizetendő.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1863.

Pest, december 13-án 1863.

Előfizetési feltételek 1863-dik évre: —
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 kr-ban háromszor, vagy többször ígatásnál csak 7 kr-ban számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetések elfogad. Hamburg és Altonában: Haasenfein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kerész-gazdasági ügynökség is. József tér, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ukr.

Fridrik, schleswig-holsteini herceg.

E perczben ez a legnépszerűbb név nagy Németországban. Igen valószínű, hogy e névvel a jelen időkben még gyakran fognak találkozni a hírlapok olvasói. Kitzűzött irányunknál fogva, mely a mult s jelen nevezetesebb férfainak ismertetésével szeret foglalkozni, ezáltal is sietünk, ez arckép közlése által, olvasóink kíváncsiságának eleget tenni. A schleswig-holsteini kérdés nem új dolog Németországban, az régóta mozgásban tartja ott a kedélyeket, s annak régi s újabb

férfiágának utolsó sarjadéka hunyt el. Azon kérdés merült fel tehát, kit illet most a dán korona?
Az európai hatalmasságok e kérdés bekezdését már jókor belátták, s egy, 1852-ben Londonban tartott értekezletben a király egyik oldal-ronokát, Keresztélyt, Schleswig-holsteini, sonderburg-glücksburgi herceget jelölték ki a király utódául. Ez örökösödésbe Ausztria és Poroszország is belezegyztek; a német szövetség azonban, s

mányra, s tetteleg gyakorolja a király minden jogát.

Azonban más oldala is van a dolognak. Egy másik trónkövetelő, Fridrik, Schleswig-holstein-sonderburg-augustenburgi herceg már nov. 16-kán egy hatalmas proklamációban tudtára adta a világnak, hogy a hercegségeiben az örökösödési jog, régi (1460 évből való) szerződések alapján, csak őt illeti, s ő e jogával élni akarván, kijelenti, hogy mindent el fog követni e hercegségek elfoglalására s a dán monarchiától való elszakasztására.

Az ifjabb trónkövetelő, Fridrik, kit rövidség okáért Augustenburgi hercegnek neveznek, 1829 jul. 6-kán született s atyjának visszavonulása óta, (ki még most is él s az 1852-ki londoni protokollum pontjaiba beleegyezett — mit azonban fia most elismerni vonakodik), mint porosz hadsergét őrnagy Dolzigban él. 1856-ban nőtül vett egy Hohenlohe-Langenburg hercegnőt, kitől két leánya van.

Fridrik herceg örökösödési ügyét a német kisebb országok kormányai, s Németország népsége általában Schleswig-Holstein alkotmányának kérdésével hozzák kapcsolatba. S míg egyrészt a két német nagyhatalmasság még eddig inkább csak az utóbbira terjeszté ki figyelmét s a herceg örökösödési joga irányában tartózkodólag nyilatkozik: addig a többi Németország kormányai s népe, különösen a fegyverfogható ifjuság riadó lelkesedéssel karolta fel mind a két kérdést.

Mikép fog eldőlni ez ügy, az most még a jövő titka, de irányadó körökben azon remény kezd lábra kapni, hogy mind a két ellenséges fél józan engedékenységgel, s nagyhatalmasságok közbenjárásával a szűz szál is békésen fog elintéztetni.

FRIDRIK, SCHLESWIG-HOLSTEINI HERCEG.

Nincs itt elég helyünk, s nem is ide tartozik, hogy e bonyolult kérdést hosszasan magyarázzuk; testvér-lapunkra a „Politikai Ujdonságok“-ra kell bízunk annak kimerítőbb tárgyalását s oda utasítjuk szíves olvasóinkat. Elmondunk ott e tárgyról mindent, a mi olvasóinkat érdekelheti; a Németország és Dánia között uralkodó feszültség történetét, annak keletkezését s mai izgatott állapotát. Ott a szereplő fő egyéniségek igényei s tényei is bővebb ismertetés tárgyai.

Hogy tárgyunktól el ne térjünk, a schleswig-holsteini kérdésnek csupán örökösödési oldalát vesszük itt tekintetbe, hallgatással mellőzvénn annak még fontosabb alkotmányos oldalát.

Erre nézve mindenek előtt jegyezzük meg, hogy a szorosan vett dán királyság területe 696 □ mérföld, 1,600,000 lakossal, s a vele kapcsolatban álló, de a német szövetséghez tartozó, s mindenkor külön autonómiával bírt Schleswig-Holstein és Lauenburg hercegségek területe 341 □ mfd., 1,000,000 lakossal. Dánia és ezen hercegségek együtt alkotják a dán monarchiát.

Tudva levő dolog, hogy VII. Fridrik dán király f. é. nov. 15-én, egyenes örökösök nélkül halt meg, s vele a dán királyi ház

az ahhoz tartozó kisebb országok nem ismerték el ez új örökösödési rendet. Mindazáltal ez itt kijelölt örökös, a király halála után, mint IX. Keresztély azonnal beleült a trónba, megesküdt a dán alkot-

Karácsonyi László.

A mikor lefordult a nagy Gönczöl rudja, Karácsonyi László akkor készült utra; Tászkája nincs tele sok utralóval — Itala a könyv lesz, kenyere a sóhaj...

Egyetlen szó nélkül megállt az ablaknál, Csak úgy elgondolta: hátha itt maradnál?... Egyszer bepillantott, aztán megfordult: „Az isten áldjon meg!” és könyve kicsordult.

Jaj! ha tudta volna, hogy özvegy szülsége Meg nem látja többé sem halva, sem élve; Jaj! dehogya ment volna mátkáját keresni, Inkább hagyta volna olasz grófnál veszni!

De ő csak elindult, ő csak ment mindégig, Három esztendeig, azontul hat hétig; Akkorra elérte olasz grófnak várát — Jaj! ha tudta volna, hogy őt ott nem várják...

Egyszer megkerülte a mélységes árkot, Készler megkerülte, harmadszor bemászott, Azzal térdre borult a bástya tövében: „En szerelmes mátkám, ha mostan kinéznél!

„Vagy tán nem is tudsz már kinézni utánam, Számítád a percet, mely engem ide hoz, Adott szent szavadnál tudom megmaradtál!“ — Karácsonyi László ki az a patakna!?

— Mért nem küldött isten vaktságot szemedre, Mért inkább utadban le nem vert a medve, Miért hogy te győzél és nem a pogányok? — Nem kéne legalább gyalázatod látnod.

— És föluggrott László, szeméit elfődte, De azért — kárhozat! — ott állott előtte Egykori mátkája, olasz gróf karjába, Forró csókot nyomva mind a két arcára...

Azzal odarohant, kard nem volt kezébe, Olasz is föluggrott, kiállott elébe; Ott szörnű birkban, mint bika hurokban, Olasz letöpörve a porba ledobban.

Hitszegő mátkája leborult a földre: „Oh őlj meg engem is, ha ő meg van ölve!“ — Karácsonyi László nem szól egy ígét sem, Rá sem néz, csak elvesz a nagy messziégekben...

Azzal ment bujdosott, bujdosott mindégig, Három esztendeig, azontul hat hétig, S mikorra előre szülsége földre: Épen harangoztak, egy koporsót hoztak — Anyja neve volt kiverve a földre...

Szász Béla.

A kalifa papucsa.

Elbeszélés. — JÓKAI MÓRTÓL.

Egyszer Aberam kalifának, ki Szaffi uralkodója volt, az a különös ötlete támadt: hogy kedvenc leányának, a szép Zehirának egyik nap hideg a keze, másik nap meleg, midőn estenden atyjának kezét csókol.

Feljegyzé magának a meleg kezű napokat és a hideg kezű napokat; azután más körülményekkel összevetve s azokból valami fölfedezésre jutott; hanem azt nem mondta senkinek.

A kalifa öreg ember volt már, hanem azért három dolgot szeretett még: a mákonyt, az ezeregyéjszakai meséket és a leányt.

A szép Zehira Abdallának, a cordovai mór fejedelemnek volt eljegyezve s erre Aberam nagyon büszke volt.

Estenden, midőn a kalifa a mákony édes álmait szivogatta fel tekervényes nargyle-szárából, felváltva egy egy nemes ifju apród mesélt neki Sheherazade tündér regéiből, mind addig, míg a kalifa elaludt, s azután mellette maradt reggelig, és őrizte az alvót, ki a mákony-álmából csak reggel szokott fölébredni; akkor elmondá az apródnak, hogy mit álmodott? az apród azt tartozott felírni egy nagy könyvbé.

Az a nagy könyv tele volt azzal, a mit Aberam kalifa éjéről éjre álmodozni szokott.

Aberam rájött arra, hogy valahányszor az ifju Aliben kerül a virrasztás sorába, olyankor forró Zehirának esti készorítása.

Egy este egy pár arannyal himzett papucsat ajándékozott a kalifa Alibennek. A papucs sarkára aranyfejú szegekkel volt kiverve szép arab betűkben e mondas: „Kerüld a nőket!“

A kalifa hálószobájából egy hosszú folyosó vezetett azon zárt termekig, mikben a rabnók és rajtok tul Zehira hercezaszony laktak.

A folyosót és a hálótermeket magas lábakon álló mécsék világíták meg, miknek gyapotkanócába ámbra volt keverve, hogy az olajfűstöt kellemes illatával enyhítse és lángja kékes legyen, né háborgassa a lehunyt szemeket.

Mikor a kalifa a második ezeregyéjszakai mesénél elaludt, Aliben végig lopózott e hosszú folyosón, keresztül az alvó odaliskok szobáján Zehira hálótereméig, és nem vette észre, hogy a folyosó és a terem fehér tafotával van bevonva, s a Kalifa hálószobájának küszöbére finom minium-por van elhintve.

A szeretők szemei mindig rosszul látnak. A csillagokat nézik, a kik pedig ő rájuk nem leskelődnek s az emberi szemek csillagaitól nem tartanak.

— Kedves Aliben, ha atyám megtudná, hogy a te fejed most így az én ölemben nyugszik, mi lenne ebből a te szép fejedből.

— Fej: — nálam nélkül.

— Nem félsz a fejedért?

— Akkor is a tied fog az lenni.

— Aliben, tudod-e, hogy mi a halál árnyékában csokolózunk.

— Akkor meglopjuk a paradicsomot. Az is a haláltól betakart csók.

— De minket nem véd a halál, hanem fenyeget. Lásd, én sokszor gondoltam arra, hogy ha atyám megtudná szerelmünk titkát, téged megöletne. Titokban öletne meg, mert azt nem volna szabad megtudni senkinek, hogy Abdallah szultán jegyesének szeretője volt, a kit kivégeztek. Ezt még a néma hóhéroknak sem volna szabad tudni. Tégedet saját kezével fog csak megölni atyám; és azt én meg fogom tudni, mert akkor engemet saját kezével fog bezárni az ezüst ajtaju palotába, hogy neked hirt ne adhassak. De én még is tudósítani foglak téged arról, ha veszélyben forogsz, ha nem szólhatok is veled. Nézd ezt a kis üvegcsét itt az övemben, ebben egy illatszert van, a mit nálunk még nem használt senki. A fűrés orru hal beleiben találják azt apró gyanta alakban, nagy ritkán, minden ezrediknél Szagold meg. Szajtszerű illat; a ki egyszer érzi, el nem felejt többé. Egy csepp belőle kézre vagy ruhára egész napra áthat. Tehát erre figyelj. Ha atyám felfedezi titkunkat, engemet elhurcol, elzár; én esdekelní fogok előtte s míg kezeit csokolnám, egy cseppet az illatszertől rájuk dörszölök. Ő azután tégedet fog hivatni, és nyájasan beszélget veled. De midőn kezét csokolás neki, és megérezed kezén ezt az illatot: tudd meg, hogy halálangedy kezdődött akkor és menekülj.

Bohóság, szolt az ifju; a többit elmondta a csókok.

Reggel, kora hajnalban felébredt a kalifa s vallásos mosódásaihoz kezdett. Aliben már akkor ismét mellette volt s ő töltötte fejére a kristály vizet, ő nyújtotta neki a törülközőkendőt és segített turbánja tekerését ismét szipkája körül fonní.

A kalifa ezután szokása szerint elküldé, hogy ő is végezze a thüharet szerinti mosakodást és azután jöjön vissza.

A mint Aliben eltávozott, Aberam félrevonta a szőnyeget, mely a keskeny folyo-

sót elzáró ajtót fedezte, s vigyázva tekinté a selyem szőnyegre a padozaton.

És ime ott voltak a fehér tafotán piros betűkkel az Aliben papucssarkára kiverett betűk, visszafelé fordítva: Kerüld az asszonyt.

Egyik nyom úgy mint a másik, tisztán kivehető betűkkel mondta utána: Kerüld az asszonyt! és ő mégsem kerülte az asszonyt.

Aberam felgöngyölité az egész tafotát, melynek tulsó vége leánya hálótermében ért célt s belépett vele hozzá.

— Szeretett leányom: szolt ott szelid hangon Zehirához. Tegnap reggel egy fehér selyem szövetet huzattam végig termekiden és folyosódon. Tegnap délbén miniumporral hintettem be ajtód küszöbét, mely hozzád vezet. Tegnap este legkedvesebb apródomnak, Alibennek egy pár papucsat ajándékoztam, melynek sarkára gyönyfejú szögekkel volt kiverve e mondas: Kerüld az asszonyt. És ma reggel, nézd, tele van nyomtatva ez a tafota veres betűkkel, a mik mind azt mondják, hogy „kerüld az asszonyt.“

Zehira felsikoltott.

— Kedves leányom. Palotám előtt harmincz tevé áll készen megrakva nászajándékkal: ötszáz jó lovas ül nyeregben, a ki azokat kíséri. Holnapig a tengeren leendesz, ott vár völégényed Abdallah; — szivesen üdvözlöm őt. Erről a történetről nem fog beszélni senki, senkinek semmit.

Zehira kétségbeesetten veté magát atyja lábaihoz.

— Atyám! bocsánat, irgalom.

Aberam mosolygott.

— Hát haragszom-e én? Nem küldöm-e veled áldásomat. Bántottalak-e? Fenyegtetlek-e?

— De Aliben?

— Alibent nem fogja az én parancsomra bántani senki.

— Fogadod azt nekem.

— Allahra esküszöm.

Zehira jól tudta már, mit tesz ez esküvés? Aberam parancsára nem fogja bántani Alibent senki, — csak Aberam maga, ki magának parancsolni nem tud.

— Nyujtsd kezedet nekem e fogadásra.

— Kezemet adhatom rá.

És mialatt Zehira össze meg össe csokolta hátatellen Aberam kezét, az alatt ujjai hegyével belédörzsölé azt az illatszert, mely úgy áthat a többiekben.

Aberam visszament szobájába.

Aliben ott várt reá már, szolgálatára készen.

— Jó szolgám jöjj közelébb.

Aliben odalépett hozzá.

— Régi fogadásom, hogy azon a napon, melyen leányom völégényéhez elindul, azt a kardomat melylyel Tanger alatt harcsozoltam, azon szolgámnak ajándékozom, ki az nap este mellettem virrasztott. Jöjj és cseréld fel a magadéval.

Aliben tudott uralkodni magán. El sem sápadt, midőn azt hallá, hogy Zehira ma indul Gibraltár felé, hol Abdallah vár reá.

Odament és megcsokolá Aberam kezét. Akkor aztán végig futott egész testén a borzadás.

Megérezte rajta az áruló illatot, mely tudtul adá, hogy a halál angyalának kezét csokolta most.

Aberam pedig jóságos szelidséggel ve-regeté meg Aliben ifju orczáját, mint a kit nagyon kényeztetnek.

— És most vedd fel a Koránt, és hozd utánam: imádkozni megyünk, Amadin sir-jához.

Alibennek megrendült minden idege. Ő már tudta azt, hogy mit tesz „Amadin

sirjánál imádkozni.“ Zehira egy félelmes éjjel, reszkető sussogással elmesélte azt neki:

Amadin nagybátyja volt Aberámnak s ő előtte uralkodó Szaffiban. Aberam nagybátyját megölte orozva s úgy foglalta el trónját; a megöltnek valahol siremleke volt a palotában, de azt senki sem tudta, hol?

Mikor Aberámnak egy-egy ifju apródjára gyanuja volt, hogy rabnóinek valamelyikével édes pillantásokat váltott; azt különösen ki szokta tüntetni. Volt olyan balga közöttük, a ki ezzel társainak eldicsekedett. Legnagyobb tisztelet volt a Kalifával együtt imádkozhatni egy láthatatlan eltűnt, prófé-tának hirtelt szent sirjánál, melyről senki sem tudta, hol van?

Hanem Amadin sirjától nem jött vissza egy is.

Aliben követte a kalifát, ki előtte ment, s kardját próbálta kihuzni, melyet tőle kapott. Annak a kardnak pedig az a szokása volt, hogy nem járt ki a hüvelyéből. Bele volt szegezve.

Az ifju látta, hogy ő fegyvertelenül maradt, a kalifa kardot visz magával.

Az ifju gyöngé alak volt még: a kalifa egy óriás. Fegyvertelenül is szétzuzhatná emezt.

Kilencz tömör oszlop tartotta a hálóterem boltozatát; a legszélső jaspisból volt, a többi mind különböző színű.

Aberam parancsolá Alibennek, hogy a jaspis oszlopot taszítsa félre.

Az oszlop engedett, s arra az oszlop alatti széles márványtábla rejtett rugókon felemelkedék. Alatta tíz márványlépcső látszott.

A Kalifa Aliben vállára tette kezét s végig haladt vele a lépcsőkön.

Midőn leértek egy sötét boltozatba, melyet egyetlen örök lámpa világított meg naphtha lángjával, parancsolá neki, hogy keresse föl a halálra menendők szűráját.

Igy szokta mindig azokkal, a kiket elemészett: előbb imádkoztatá őket.

A sötét rejtek közepén volt egy nagy vas pincezajtó, mely egy mély nyílást rejtett, e mély fülkében feküdt Amadin, és még mások.

Aberam felnyitattá Alibinnal a vasajtót. Folyvást kedves gyermekének nevezte őt, és szülőiről kérdezősködött. Azután inte neki, hogy menne utána a sirboltba.

A koporsó Aliben számára is készen állt már. Aberam palossa ki volt fenve hozzá. Az ima végeztével, midőn áldozata lehajolt az alkorrára, hogy azt megcsokolja, akkor szokta annak egy ütással a fejét lecsapni.

De abban a perczben, a mint Kalifa elől belépett az üregbe, Aliben rácsapta a vasajtót, s keresztül toltá előtte a nehéz reteszt. Azután fölcsietett az üregből, s a félre-tolt jaspis oszlopot ismét helyére toltá.

A szép Zehira menyegzőjéhez készült; rabnói gyöngyöket fűztek hajába; kezében két kis üvegcsét tartogatott; az egyik szerelmi bájjal volt, melytől — a vér sebesében lobog, a másik halálital, a melytől a vér megáll. Amaz piros volt, emez zöld.

Künn a palota udvarán nagy zaj támadt; reszkető eunuch rohant be, arca fekete, ajka fehér az ijedelemtlől s rémülten rebegé:

„A kalifát elragadták az angyalok az égbe; Alibent élteti a nép új kalifa gyanánt.“

Zehira feluggrott, elhajítá a zöld üveget s kiüríté a pirosat.

„Éljen az új kalifa!“

A Tisza bölcsője.

(Emlékül a jó máramarosiaknak.)

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Vége.)

A tanintézeteken s az elemi tanodákon kívül két nevezetes nevelési emeltyűje van még Szigetnek: a román praeparandia s a kiseddöv.

A román praeparandia, vagy román néptanítókat képző intézet, Máramaros 1848 9-ki követe s 1861-ben kinevezett alkotmányos fő spánja, *Mán József* indítványára keletkezett, ki ritka tapintattal és igaz nemzeti ér-zelemmel belátta, mi legyen tulajdonképen a máramarosi románok első és legfőbb szükség-e. A megpendített eszmét ő maga is nevezetes összeggel gyamolította s nyomában Máramaros minden tehetősebb földbirtokosa, vallás és nemzetiségi különbség nélkül. A kincstár telket ajánlott a létesítendő intézet számára; a megye több ezernyi segélyt nyujtott s így az ajándékozott telken levő ideig lenes épületben még azon évzen megnyílt az intézet, egy Láposról hozott ügyes vezető Buzitie János alatt, mintegy 20—30 növendék személyében. Ohajtandó lett volna, hogy a máramarosi rúthének egyesüljenek a románokkal ezen közös szükség — ügyes népvnevelők hiánya — elhárítására.

Ugyanezen időben a főispán ur lelkes neje, b. *Sztojka Klára* ő msa indítványára négylet és nőnövelde is jött létre; de ez utóbbi, mint fájdalommal értesültünk, a derék vezető *Lövey Klára* távoztával össze-ment.

A kiseddöv-intézet 1845-ben *Nánásy Lajos* ur elnökelete alatti egyesület által létesített; de a 49-iki események folytán megakadván, új életre 1855-ben ébredett s jelenleg a derék *Várady Gábor* elnökelete alatt oly csinosan van kiállítva, vezetve, és oly látogatott, hogy én, ki a pestieket is láttam; bátorodom azt minden tekintetben a hazai legelsőkk sorába állítani.

És miként jött ez létre? Miből teremtett? Felelet: *Semmiből*, mint a világ, az Ur parancsszava s az emberi jóakarát által. Valóban nem tehetem, hogy e példát, hazánk sokkal tehetősebb városai figyelmébe ne ajánljam, melyek mérhetlenül nagyobb anyagi erejök és lakosság arányuk daczára tetemesebb alap nélkül ilyesmihez fogni nem mernek.

Ez egyesület 1855-ben alig 1000 forintnyi alappal indult meg, de hangversenyekből, sorsjátékokból összekötött táncvizgalmakból s ajándékokból annyit vesz be, hogy óvóját és dajkáját tisztességesen fizetvén, bérházban, 155 minden vallású és rendű óvonzot vehet védszárnyai alá s az év végét mégis 1319 forint, 7 kr. vagyonnal rekeszti be.

Ma pedig már ügyes kezelés és lelkes felkarolás mellett tőkéje a 6000 fto megközelíti, ha még eddig felül nem multa.

És itt lehetetlen tisztelettel nem említeni azon nevet, mely annyit máson kívül e nemes ügynek is élén áll, azt ritka kitartás- és ügyességgel vezetvén. Ez, mint már említém, *Várady Gábor*, Máramarosnak ismert nevű fia, s egy itteni választó-kerületnek az 1861-diki országgyűlésen volt képviselője.

Különbön Máramarosban, hol nagynak nevezetű anyagi erő egyesek kezén egyáltalában nincs, a szükség maga követelte az egyesületi intézkedéseket, s nem ez az egyetlen közügy, mely folytonos buzgalom és küzdelem között áll fenn; akképen, hogy létele, ugyszólva, minden év elején kérdés

tárgya, melyre az év vége felel meg: egy évi tevékeny és mozgalmas élettel.

Ennek egyszerű titka a társadalmi és egyesületi szellem, mely itt Széchenyi varázs szavára oly korán felébredt és tetté vált, mint talán sehoh hamarább a széles hazában.

Innen van, hogy ma már a mi másolhó ünnepi, itt hétköznapi dolog: t. i. a közügyek iránti tevékeny buzgóság, mely a szigeti közönségnek társadalmi, sőt családi életét is annyira áthatotta, hogy ha valamiről, erről elmondhatni, hogy teljesen vérvé vált.

E szellemnek az első tetemesebb lökést *Várady Ádám*. Gábor atyja s Máramaros akkori főjegyzője adta, kinek elnökelete alatt 1836-ban egy „*Jóteköny Egyeslet*“ alakult, eleinte csak a házaló koldulás megszüntetésének szerény céljából, a műkedvelői előadások és táncvizgalmak csekélynek látszó, de végtelen horderejű eszközeivel, mely a városban és megyében a közügyek iránti érdekeltséget annyira felkelté, hogy növekedő ereje érzetében előbb vagyontalan családok gyamolítását, elhaltaknak eltemetetését eszközlé; sőt a mint pénzereje engedte, egy kórházzal egybekapcsolt dolgozó-ház létesítését tűzte ki célul.

Hogy ezt elérhesse, állandó jövedelemforrásról kellett gondoskodnia s ilyenre vált még a kezdeményezés évében, 1836-ban egy állandó műkedvelő-társaság, mely előbb *Szentleányi József*, kincstári tollnok, majd *Takács Albert* és *Grosschmid Imre*, végül *Várady Gábor* vezetésök alatt egész 1849-ig nagyobb színetek nélkül működött.

Az egylet elég szabálynak tartá a jótékony célra minden lehető elkövetni; 7 évig semmi más programja nem levén: ennek daczára oly tágas körben mozgott, hogy a megye alispánjától kezdve az utolsó irnokig mindenki dícsőségenként tartá ez egyletben tehetségéhez mérten résztvenni. Ott látjuk *Bogdán Mózes*t, a máramarosi athlétát, *Nánásy Lajos* és *Kesztner József* urakat, mint vezetőket és gazdákat, *Herchenrötter Pál* urat, mint pénztárnokot, *Vozári Imrét*, mint ellenőrt s a városi összes fiatalok színet, mint műkedvelőket, ezek között a később oly szép nevű *Asztalos Pál*.

Az első nő-műkedvelők *Várady Karitász* (V. Ádám leánya), *Szaplonczay Teréz*, *Láner Róza*, *Lövey Klára*, *Medvezky Auróra* voltak s a szerepek oly kaposak, hogy az egy-lethez valóságos kérelmek és folyamodások adtak be, még nőket illetőleg is, a felvé-tetés iránt.

1837-ben már megkezdett a szegényeknek hetenkénti 30 krajczárral díjazása, 1841-től kezdve már sorsjátékkal összekötött bálók adtak; 1840-ben ugyanez egy-letből a jelenleg is virágzó *kaszinó* női ki magát; 1845-ben pedig a már említett *de-rék kiseddöv-intézet*.

A maig is fennálló, de sem a Bach-rend-szer, sem a provisorium által meg nem erősített alapszabályok 1844-ben dec. 29-én keletkeztek, a midőn az egylet magát újból szervezte.

A 49-iki katasztrófa után csak több év-vel, 1854-ben érhetle el a fáradhatlan elnök, hogy az egylet legalább gyűléseket tarthas-son; egyik gyűlését például 400 forintnyi államkölesón megajánlásával kellett meg-vásárolnia.

Ezután is folyvást zsibbasztott az egylet tevékenysége, ugy hogy annak kez-deményezője és 23 év óta elnöke, id. Várady Ádám azt csak tengeni, de valóban felvirá-gozni nem láthatta, 1858-ban meghalván.

Ekkora kimúlt helyére *Grosschmid Imre*, választmányi elnökül pedig *Nánásy Lajos*

választván, ez utóbbinak ernyedetlen buzgalma eszközlé, hogy a tervezett dolgozóház helyiségének megszerzése iránt erélyes lépések tettek s a magán-adományokból épült nyári szinkör, ha jól emlékezem, 2000 forintért megvásároltatott. Tizenegy év után 1859-ben végre a műkedvelői előadások is megkezdődtek, melyek különböző jótékony és hazai közérdeklőkre már eddig is több ezer forintot jövedelmeztek.

A „jótékony egyletből” kinőtt kaszinó-egylet Szikonya Mátyas nyugalmazott lovas őrnagy elnöke alatt 1841-ki január elsején tartá első alakító gyűlését.

1842-ben már kétszázötvennyolc forintot fordíthat könyvekre s a haza minden tekintélyes lapját megrendelteti.

1845-ben az elhunyt egyleti elnök helyébe Tar Gáspár választatik; Szikonya felett Pásztor Dániel ref. tanár tartván emlékbeszédet. — 1851-ben a már több év óta virágzó olvasó egylet egyesült a kaszinóval, mely ez utóbbit a nyert segédekről kívül gazdag könyvtárral gyarapítá.

belátás és egyszerűen kívül mondhatni semmi más forással nem rendelkezhető férfi. Egyetlen eszme által egy megye közszelleme lön felvillanyozva, egy ország-nagyságu megye emelve a közműveltség nevezetes fokára, élvezvén ez egyeszme gyümölcseül a felekezetestesség és nemzeti viszály nélküli társadalmi életnek minden igaz örömet s azon nemes öntudatot, hogy minden szépért és jóért megtettünk annyit, mennyi tehetségünkől várható vala.

Méltó dolog, hogy e férfi emlékének megálljunk; érdemes, hogy a sirra, mely ennyi szépnek rugóját takarja, az emlékezet egy nefelejtését dobjuk.

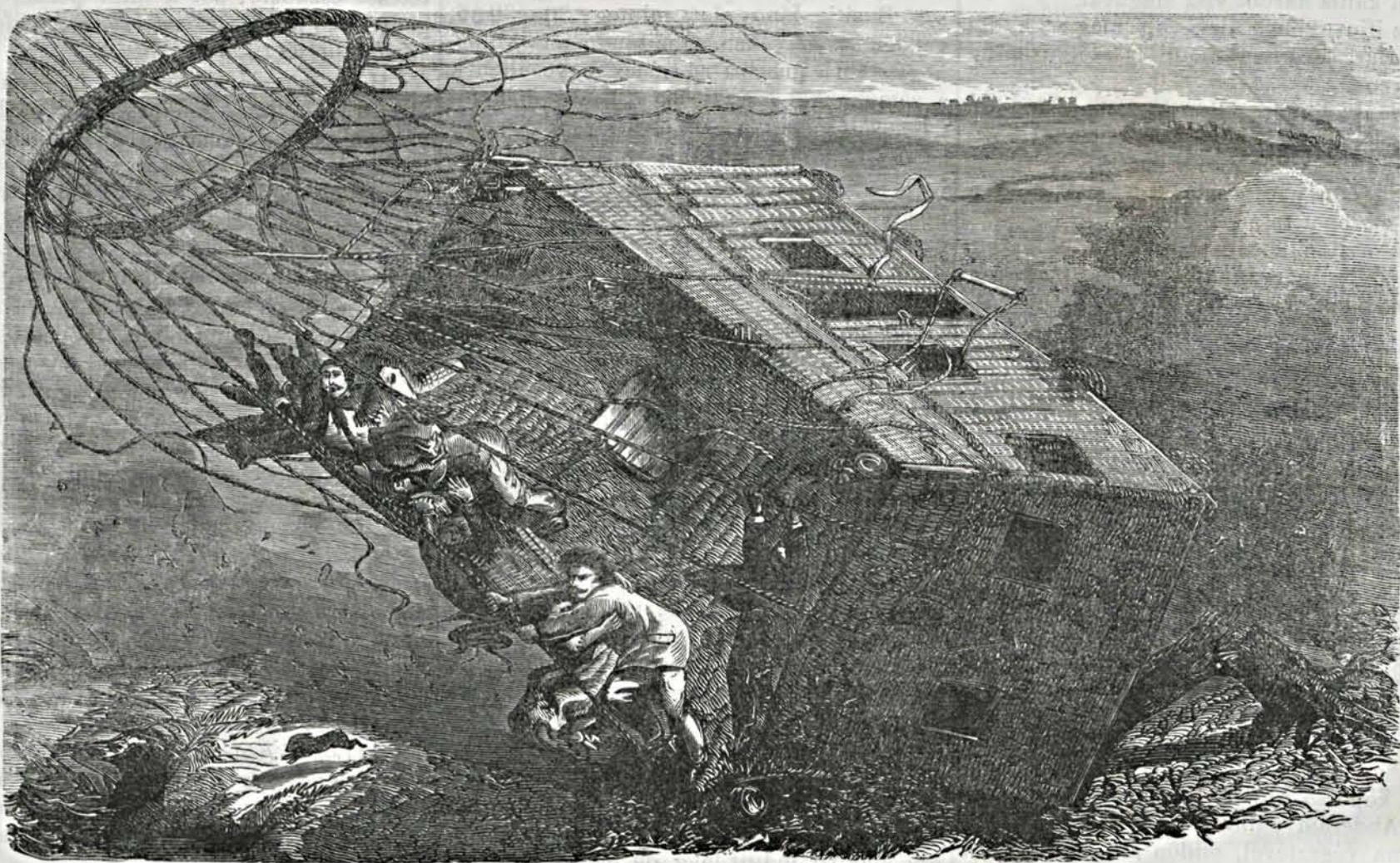
Idősb Várady Borbély Ádám hazánk egyik legérdekesebb újjászületési korszakában, 1791-ben született, ugyancsak Várady Ádám és Bagossi Sárától, kik mint tehető szülők, fiuk nevelése körül semmit el nem mulasztottak. Szerencsés korszakban, a Hari Péter humánus befolyása alatt járta első iskoláit s már mint serdülő, a megyénél inokai, esküdti és kiadói hivatalt viselvén,

A főtér szabályos alakú, de sem rendezés köveze nincs, sem csatornája szabályozva.

Szöllősy Balázsnak azon eszméje, hogy valamelyikét a közeli patakoknak bevezessék, mind egészségi, mind aethetikai szempontból sokat emelné a várost. A főtéren egy pár fasor is elkelné. Újabb időkben a kincstár és Szöllősy Balázs építkezései tettek legtöbbet a város csinosítására. Az utóbbi a város legrondább helyét változtatta igen csinos fürdő-intézeté. Szép lenne, ha a vásártér homlokára tervezett állandó színház, csinos görög mintára fölépülne. Sokat fog emelni az új ref. egyház is, mely körül sétatér van tervezve.

Ha mindezekhez még czélszerűbb és szabályosabb építkezés járul: Sziget épen úgy állhat külsőre nézve hazánk első rangu városai sorában, mint a mily méltó helyet foglal el azok között társadalmi tekintetben.

Mit mielőbb adjon a jó Isten!

Nadar léghajójának leszállása.

Az így egyesült két egyletnek elnöke Polgár Ferencz, választmányi elnöke a minden jóban előljáró Nánásy Lajos lett.

1854-ben a szolgabírói hivatal a kölcsönkönyvtárt betiltá; majd 3 évi vajudás után 1856-ban a szabályok némi módosításokkal — (milyen, hogy a német fordításban „Restaurations-Versammlung”-nak fordított tisztújítási gyűlés, e rettenő szó, kihagyassék, Schlus-Versammlunggá kereszteltessék) — végre megerősítették.

Jelenleg Szaplonczay József egyleti, s Várady Gábor választmányi elnök — a volt két alkotmányos alispán — vezetése alatt áll e virágzó intézet, az akademia palotája, Kazinczy-alap, írói segély-egylet stb. javára nevezetes áldozatokat nyújtván s járátván a hazai irodalom minden jelesebb hírlapi termékét, meghozatván minden kitünőbb irodalmi művet

Ime édes nemzetem, ennyi eredményt tudott előidézni egy egyszerű s a tettvágy

1813-ban első rangu ügyvédi oklevéllel tért meg az ország fővárosából.

Jeles tulajdonai és kiváló buzgalma korán találkoztak a közméltánnyal s így lön, hogy hazajöttével tiszteletbeli jegyzővé, 1817-ben levéltárnokká, 1818-ban rendes aljegyzővé, 1821-ben törvényszéki táblabíróvá s végre 1826-ban közakarattal megyei főjegyzővé választatott, elervén ezáltal vágyai netovábbját, létele kitűzött czélját. Egy század-negyedig tartá őt meg ebben a közbizalom, úgy hogy előbb szünt meg a főjegyzői hivatal (1849-ben) mint az ő jegyzősége, mely czímet még azontul sem vont meg tőle senki.

Eleven elme, szakadatlan munkásság, sohasem szünetelő hazafi és embertársi gond kisérték a derék férfit sirjáig, melyre az egész város és megye hullatá a részvét és hála könyűit!

Sziget nem tartozik a rendszeren épült városok közé; mindamellett sokat lehetne tenni csinosabbá alakítására.

Nadar léghajójának leszállása.

A párisi léghajós Nadar légutazásait lapunk 46-ik számában részletesen közölvén, nem tartjuk érdektelennek az utazás legborzasztóbb jelenetét hű képpen mutatni be.

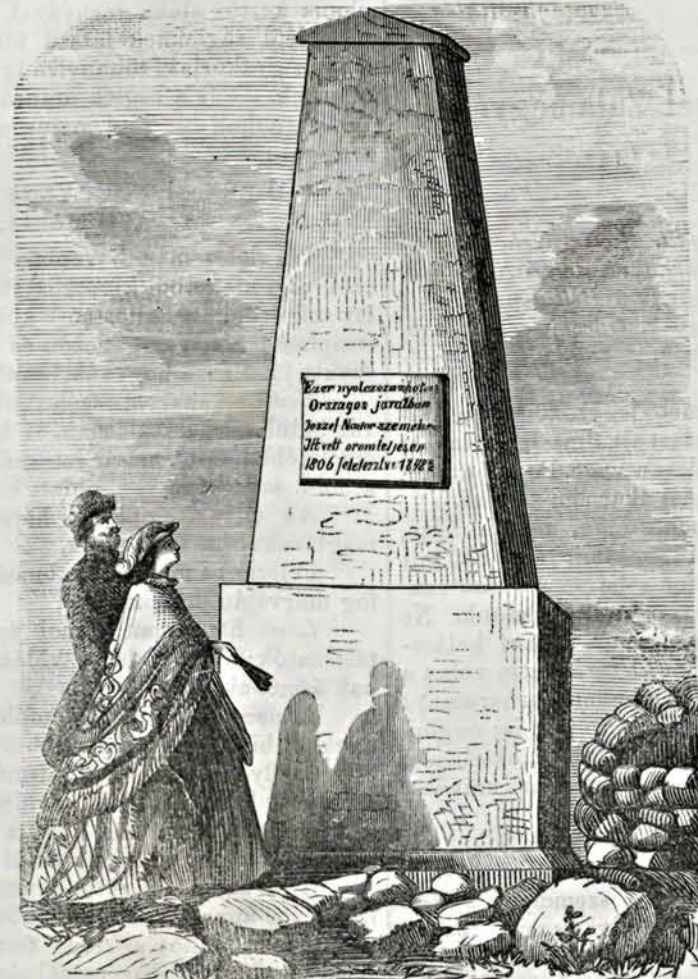
E kép az utazás végső perceit ábrázolja, midőn a léggömb, — megfogyván benne a gázmennyiség, — a hozzá csatolt kis házat nem képes többé a levegőbe emelni, de még elég hatalmas, hogy a dühöngő szél segélyével, azt árkon bokron keresztül magával ragadja.

Háztetőket tépve, fákat szaggatva, így rohant a gömb a gondolával fél óra alatt harmadfél mérföldön át. Az utasok a földéretzen kétségbeesve kapaszkodtak a kötelekbe, s menthetlen halálnak lettek volna áldozataivá, ha az ifjabb Godard, kétségbeeséssel határos bátorsággal, a köteleken fölkuszva, a szelepeket ki nem nyitja, mi által a gömb a még benn levő gáztól is megszabadult, s a gondola Hannoverában a frankenfeldi cserényi bokrai közt megakadt.

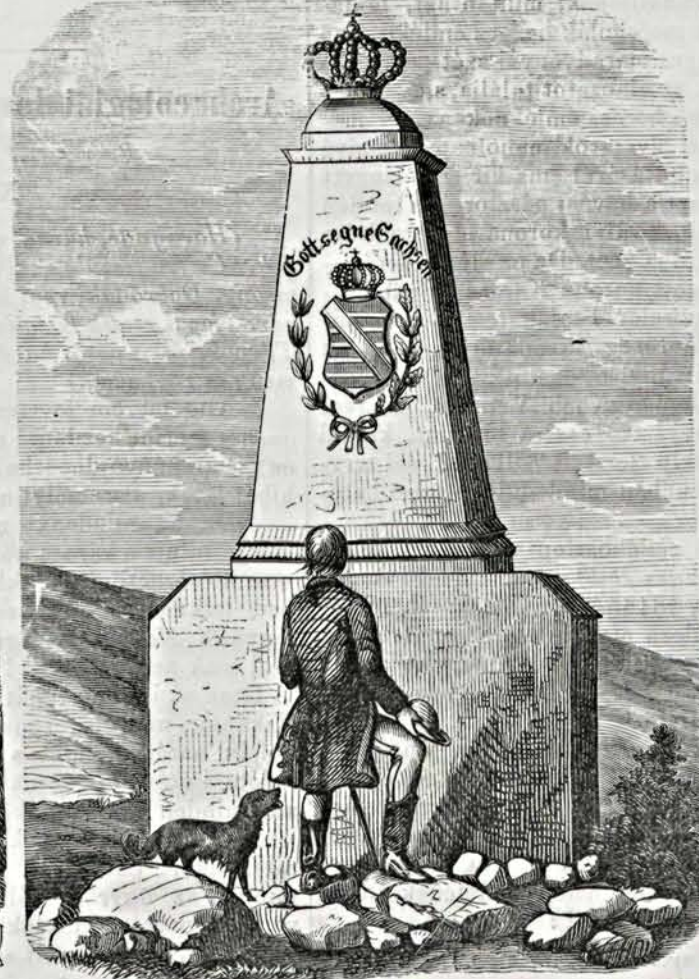
A képünkön ábrázolt rémjelenet eléggé mutatja, hogy a léghajózás leginkább a leszállás körül még mindig mily nagy életveszedelemmel jár, s a jelen készülétek mellett, épen e miatt, gyakorlati haszonnal mindeddig nem alkalmazható.

A Halastó a szepesi Kárpátocon.

A Vasárnapi Ujság ez idei 35. számában közöltünk egy hosszabb cikket e czim alatt: „Kirándulás a Halastóhoz és a tengerszemhez a szepesi Kárpátocon.” Egy jókedvű társaság élmé-

Emlék a Bahjaguran 4528' magasban. (József főb. nádor tiszteletére.)

Emlék a Kriván tetején 7914' magasban. (A szász király tiszteletére.)

látásó, hogy a fenekén levő legapróbb kavicsdarab is látható. — Távolabbra a víz zöldes színt vesz föl, mi annál sötétebbé lesz, mentül messzebbre néz a szemlélő szeme, — úgy, hogy tovább bámulatos árnyalatokban hajlik át a sötét indigó-kékbe, míg a tó közepe tisztá

A hegyi kirándulás egyik tagja többi között ezeket írja: „Alattunk hosszas, sötétzöld, sima síkság terült el. Ha a fellegek nem tükrözik vissza magukat benne, nem is veszed észre, hogy víz; pedig a Halastó fekszik előttem. A néma esendőt csupán örömfakadásod, s egy sajtáságos, folyóvízek től származni szokott zúgás szaka-

szelje felé. Ha a tavat környező sziklafalakat figyelmesebben nézed, egyes vízfonalakat, patakcsákat láthatsz, melyek örök hőtömegből eredvén, a kőbe vajt medrekben zuhannak a tó felé, tartalmukkal gazdagítván annak vizét. Ime, épen most hagyja el a ládikát, hogy egy más társaságot szállítson át, hosszú barázdában hasítván a tó kristálytisza vizét, mely magasztos nyugalmából fölverve, csak kényszerítve látszik játszani a lapátok által okozott hóféhér habbal. A nők tarka ruházata kirívó ellentétet képez a tó színéhez, s némi életet hoz a esendes tájba. Pisztolylövés csattan el mellettünk. Egymásodpercnyi csend, — de aztán, mintha valamennyi szelleme a hegynek kelne ki egymás ellen, roppant szikladarabokkal hajigálván maguk körül, s vad kiáltásaikkal töltvén meg a levegőt, oly zúgás s egyes csattanásokkal fölváltott bömbölés hangzik majdnem egyszerre minden oldalról, — hogy a megrettent hallgató nem tudja, merre meneküljön; majd csillapul a vihar, csak egy-egy békétlen hegyóriás morog még itt-ott, míg végre az előbbi csend ismét beáll. Gyönyörrel léptünk közelebb a tóhoz, résszint azért, hogy mellette letelepedjünk, — s a körül heverő száraz törpe-fenyő ágaiból tüzet rakjunk, másrészt, hogy a tavat magától is közelebből megszemlélhessük. A mi első pillanatra feltűnik, az a tó vizének sajtáságos színezete. — Közvetlenül a part mellett a víz oly tiszta, s át-

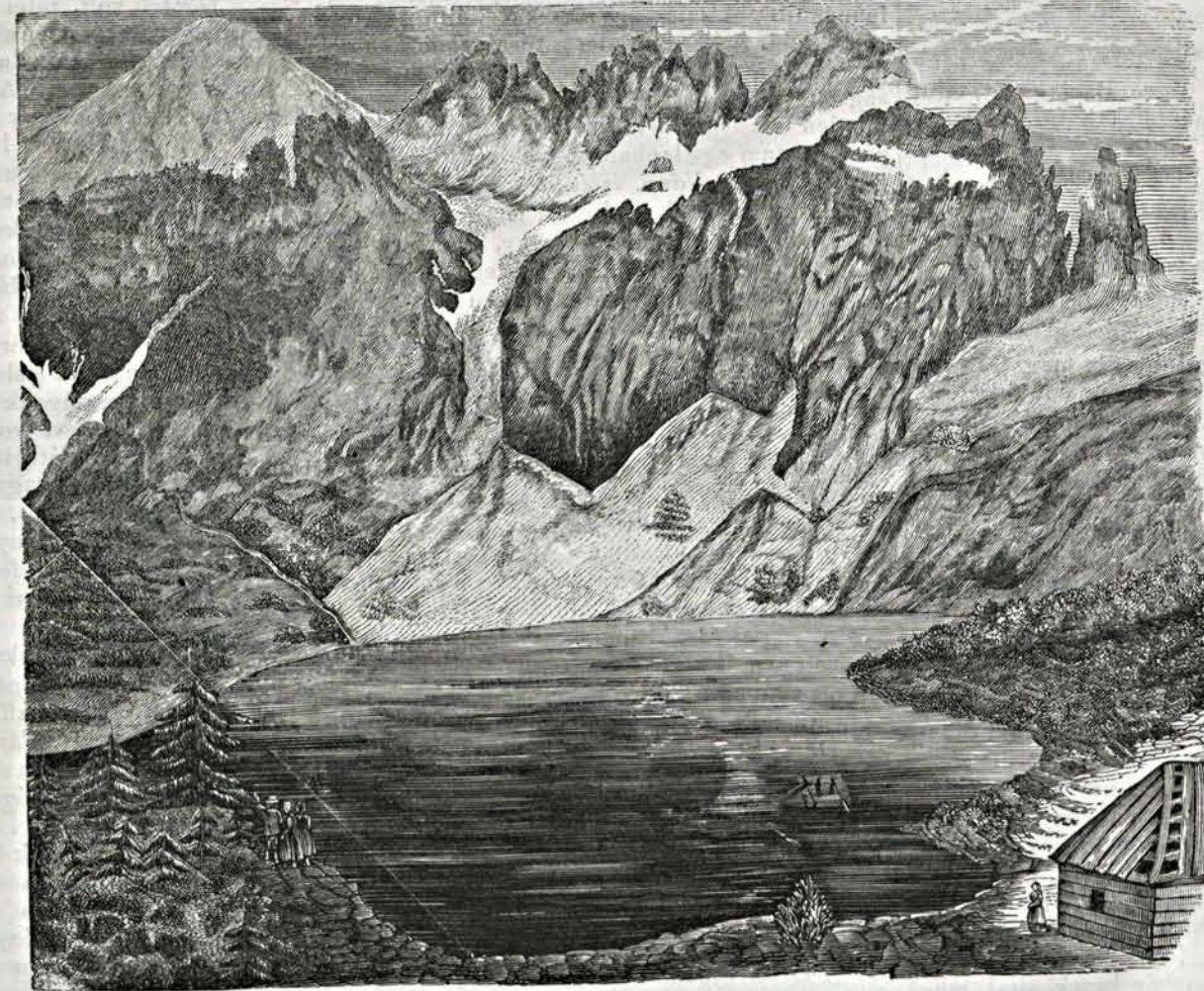
látszó, hogy a fenekén levő legapróbb kavicsdarab is látható. — Távolabbra a víz zöldes színt vesz föl, mi annál sötétebbé lesz, mentül messzebbre néz a szemlélő szeme, — úgy, hogy tovább bámulatos árnyalatokban hajlik át a sötét indigó-kékbe, míg a tó közepe tisztá

A kriváni s bahjagurai emlékoszlopok.

Liptó-megye északnyugati részén büszkén emeli fejét a Kárpátok egyik legmagasabb csúcsa, a 7914 lábnyi magas Kriván, s méltósággal tekint le az alatta levő, szintén nem csekély magasságu bércekre. A Tátra emez őriása 1840. évben nagy urat hordozott szikláshátán, Szászország akkori királyát, s a természettudományok buzgó pártolóját, Frigyes Ágostent, ki az említett évben Hainz Frigyesőrnagy, s egédtszjtje, Zipszer Ker., besztercebányai tanár s ismeretes természetbuvárunk, Thuránszky P. főszolgabíró, és Münstzer György, kir. erdőmester s táblabíró kíséretében többek közt a Kriván magas csúcsát is megmászta. A természet szüleményei iránt fogékony keblű király örök emlékezetére, ki sem időt, sem fáradságot s költséget nem kimélt, hogy hazánk természeti szépségeit megszemlélhesse, — még az évben emlékoszlop emeltetett, melynek ábráját itt a szerint közöljük, a mint az ép állapotában vala. — A hat lábnyi emlékoszlop egy 6' széles és 5 láb magas, kőből épült erős alapzaton állott; 4 oldalát vaslemezek képezték, melyeken a szász nemzet czimere s királyára vonatkozó feliratok valának láthatók.

Homlokzatán az említett czimer felett gót betűkkel irt körirat vala: „Gott segne Sachsen!” — jobb oldalán pedig eme latin felirás diszlgett: Mons Kriván! Gestas Regum primum Fridericum Augustum regem, Saxoniæque patrem. Heros intrepidus spernans Tua celmina scandit Et veteros Saxos spectat abinde suos, Unde Tibi splendor venit, quoque fama perennis Impavidis praestant haec monumenta fidem.

Az oszlop háta magyar felirásban tüntette elő a királyt kíséretével, s az illető évszámmal, a mint következik: Fridrik August A Szászoknak Nével és tettel dicső királya Aug. IV. MDCCCXI. Kiséretében lévén Hainz Fridrik Fő-őrnagy és segédtszjt Zipszer Keresztély Tanár és tanító Thuránszky Péter Főszolgabíró és Münstzer György kir. erdő mester s táblabíró Ki ez emléket Mély tisztelete jeléül emelte;

A Halastó a szepesi Kárpátocon. — (Tibély K. olajfestménye után.)

lábnyi magasságban a víz légtartalma csak csekély lehet, a halak tehát az életökre mulhatlan szükséges légeny-mennyiség nagyobb részét a környéki légből kénytelenek szívni magukba. A parton fából épült kunyhó áll, melynek födelét azonban a szélvész majdnem egészen lesodorta, s így netaláni vihar ellen csak elégtelen menedéket nyujt.“

Fridrik August A Szászoknak Nével és tettel dicső királya Aug. IV. MDCCCXI. Kiséretében lévén Hainz Fridrik Fő-őrnagy és segédtszjt Zipszer Keresztély

Tanár és tanító Thuránszky Péter Főszolgabíró és Münstzer György kir. erdő mester s táblabíró Ki ez emléket Mély tisztelete jeléül emelte;

** (A jótékonyának egy szép példája) Kordul... ** (Előfizetési idő meghosszabbítása) Wusching Konrad... ** (Véres összekoczkodás) A „T-ó” szerint...

magát a mester, „azt legyen szives Párisban kézzel... ** (Pusztító orkán) és felhőszakadás volt a napokban...

— Hiba-igazítás. A Vas. Ujság mult heti 49. számában a 436. lapon, a „Betűjatek” 3-dik sorában, „születés” hibásan áll, „neve” helyett: és 15-dik sorában, „betűnyelvezés” hibásan áll...

Nemzeti színház.

Péntek, dec. 4. „Richelieu” Történ. dráma 5 felv. Szombat, dec. 5. „Faust.” Opera 5 felv. Irta Gounod. Vasárnap, dec. 6. „A Lenec.” Eredeti népszimű 4 felv. Irta Szigligeti Ede. Hétfő, dec. 7. „A Lenec.” Eredeti népszimű 4 felv. Irta Szigligeti. Kedd, dec. 8. „A vig cimborák.” Eredeti dalmű 1 felv. Irta Némethy György...

Budai népszínház.

Dec. 10. Először kerültek színre az „Ördög pilulái,” melynek előkészületeivel a népszínház hetekig foglalkozott. E darabot egymásután huszszor szándékoznak adni, s így mind a darabról, mind annak fényes kiállításáról közelebbről bővebben szólni lesz alkalmunk.

Szerkesztői mandanivaló.

6953. Felesuth. L. L. Az ajánlatot köszönöm! Veszünk, s ha a vállalat újabb folyamata jövőre netán létrejönne (a mitől e perczen nem mondhatunk bizonyt), kérjük ön bocsos közreműködését. A feltételekbe szivesen beleegyezünk.

6954. Miskolcz. U. K. Az újabb küldeményt vetjük. Az előbbi rajzok nagy része készen van, s az új év utáni számokba vannak száva. Akkor aztán tüstént utnak indul ohajtott magánlevelünk.

6955. Hanva. A kérdéses ügy még végleg befejezve nincs. Oka azon csodálatos körülmény, hogy bár egy házban díszesítjük a napot, a személyes találkozás az illetővel — munkaközünk különböző voltánál fogva — mégis csak ritkán jörthetnek meg. Új évig csak tisztába jövünk. Azt az ígérést a levél végén pedig szerlelt tiszteljük. Ugy legyen!

6956. Boldogtalan (A vak örült). Nem nekünk való az ilyen verselés: „Csapd le sekeredről azt a felhőt! Nem látod kezében a sújtó kőt (b)? Engem kutat s téged is egyen út — Kérlek! legyenek jó barátok együtt.”

6957. Siklós. N. Vettük a szép arcképeket és gyönyörködünk bennök. A többi kívánság a miennkel találkozik, s hiszünk, hogy teljesedésbe is fog már egyszer menni.

6958. Bécs. K. A. A lap iránti kívánság csak új év után mehetne teljesedésbe. Kérjük annak idején csak új évi után mehetne teljesedésbe. Kérjük annak idején csak új évi után mehetne teljesedésbe.

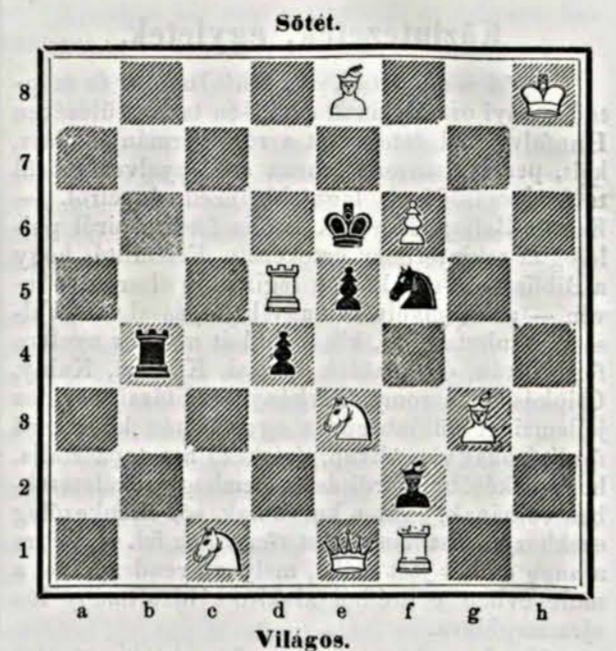
6959. Hatvan. B. V. A kérdezett festményről nincs tudomásunk. Nem emlékszünk, hogy láttuk volna. Tudakodni fogunk az illetőnél. A küldött rajzok igen használatok: egy része már régebben megjelent lapunkban. Bár a leírás is bővebb volna.

6960. Debreczen. K. K. A rajzot már más kézből vetük, s azt kiadásra készen bírjuk is. Köszönet a sziveségért; reméljük, hogy nem sokára mással fog ön minket megörvendeztetni.

SAKKJÁTÉK.

207. sz. f. — P. Linától (Hannoverben).

(A Düsseldorfban tartott „Rajnai sakk-kongresszuson” dícséretre méltott feladvány.)

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 202-dik számú feladvány megfejtése. (Szerző szándéka szerint.)

Table with 4 columns: Világos, Sötét, Világos, Sötét. It lists chess moves for both sides, such as 1. Vd8-a5+, Fa7-c6A, 2. ... A, Fe5-b4, 3. Ve1-d2 tetsz. szer. (?), 3. Ve1-e4+, Kd5-c5, 4. Vd2-fmat, 4. Ve4-e6fmat.

E megfejtést azonban, — mint annak idejében már jelentettük, — a 3-ik lépésnél Sötét F d 6 — c 7 lépéssel meggátolhatja. Így a feladvány megoldhatatlan levén, természetesen, hogy megfejtői nem akadhattak.

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” 1864. évi folyamára.

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Magyar Sajtó” 1864-ik évi folyamára, — azok számára, kik csupán a „Vasárnapi Ujság”-ra vannak előfizetve.

Melléklet: Előfizetési fölhívás a „Nővilág” szépirodalmi és hölgydivatlap 1864 évi folyamára.

1864-dik évi naptárak.

Megjelentek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt, az 1864-ik évre szóló következő naptárak, melyek Magyarországon és Erdélyben minden könyvnyom- és könyvkiadóknál is kaphatók, ugymint:

Bolond Miska naptára 1864-ik évre. Számos eredeti fajnepségek. Hetedik évfolyam Csinos borítékba fűzve. Ára 80 kr.

Kakas Marton humorisztikus naptára. Hatodik évfolyam. Számos cizres képpel. Csinos borítékba fűzve. Ára 80 kr.

István baci naptára. Kilencedik évfolyam. Szerkeszté Majer István. Képekkel, szines borítékba fűzve. Ára 80 kr.

Lidérc-naptár. Harmadik évfolyam. Képekkel. Tartalmat képezik: rémtörténetek, lélekjelenségek, bünesetek, csodálatos tünemények, tündérrégek, vadász- és utikalandók stb. Tarka és szépen kifétt borítékba fűzve. Ára 60 kr.

A magyar nép naptára. Szerkeszté Tatár Péter 4-rét. Képekkel és tarka borítékkal (Olcsó szép naptár).

Paprika Janesi képes kalendáriuma. 4-rét. Szerkeszté Tatár Péter. Csinos borítékba fűzve (a legolcsóbb naptár).

TARTALOM.

Fridrik schleswig-holsteini herceg (arckép). — Karácsonyi László. Szász Béla. — A kalifa papusa. Jókai Mór. — A Tisza bölcsője (vége). P. Szathmáry Károly. — Nadar léghajójának leszállása (képpel). — A Halastó a szépsi Kárpáton (képpel). — A Kriván s babjagura emlékoszlopok (képekkel). Szentágh M. — Archaeologiai levél Zalamegyéből. Römer F. — Tarház: Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek — Közlekedés. — Balcsenek, elemi csapások. — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mandanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár. — Melléklet: A gabona tápanyagáról. — A budapesti harangok. — Vidéki közlemények.

Fél iv melléklettel.

A Vasárnapi Ujság 50-ik számához 1863.

A gabona tápanyagáról.

Tekintve, hogy a jelen mostoha időben, minden tápszert a lehető legelőszérűbben felhasználni tanácsos: közhatalu dolognak tartjuk, a gabona alkatrészeiről s annak legkisebb felhasználásáról némi tájékoztatást nyujtani olvasóinknak.

Ha egy buzaszemet közepén keresztül metszve, annak egyes rétegeit görselel megéledelmével, és vegyési uton vizsgáljuk, kívülről első helyen találjuk a külső burkot, vagy is tulajdonképeni héjat; ez a legfelsőbb réteg, mely különféle, könnyebben vagy nehezebben feloldható sejt-szövetekből, és szervesen savakból áll. Ez alatt van a belső magburok, formájára nézve hosszudat, vastag falu sejt-szövet. Erre következnek egy réteg nagyobb, sötét, erős sejt-szövet, mely a gabonának legfőbb és legértékesebb részét t. i. a sikért (kleber) tartalmazza; és csak ezután találjuk a magot nagy, tojásdad, vagy hatszögű sejt-szövetet, mely a gabonaszem tömegét képezi, és keményítő részesekből, s fehérnyélt tartalmaz. Az őrlésnél a külső burok, és a légeny fótartalmazója t. i. a sikér-szövetek, a puhább, keményítő-szövetektől elválasztatnak, mert a malom-kő általi finomabb elaprózásnak tovább ellenállni képesek, és alkotják a korpát. — A mi finom fehér szitára őrlött lisztünkben tehát csak légenylen alkatrészeket kapunk, vagyis a keményítőt, és a légenyűs alkatrészekből csupán azon kis mennyiségű fehérnyélt, mely a keményítő sejt-szövetekben foglaltatik; — a sikért vagyis azok 7—10 százalék vérképző részeket, melyek a gabonában találhatók, mint korpát, mindenekélt eltávolítani iparkodunk, s a helyett, hogy tulajdon szervezetünkre használnak fel, házi állataink eledelére fordítjuk. A gabona tápanyagának másik kitűnő alkatrészt, a ceontképző ásványos savakat, még jobban törekszünk egészen kikiszűrölni s ha mindamellettré a részesekből még némi csekélységet az őrlő-kő letör a keményebb héjakról, — s a szitálás után a lisztben fennmarad, — ez csak azon kedvező esetek közé sorozható, mely bizonyára szándékunkban nem volt. — Jó ideje már, hogy a leghíresebb vegyészek vizsgálat után kiderítették, miszerint 100 font lisztet véve mértékül, tömb-liszten van a korpából anyag 11 font, finom lisztben 4 font, korpában 19 font; — lélekző és melegítő anyag van tömb-liszten 68 font, finom lisztben 73 font, korpában 40 font; — ceontképző anyag van tömb-liszten 2 font, finom lisztben 1/4 font, korpában 1 1/2 font, a miből világos, hogy mily balgatag eljárás, midőn csupán azért, hogy fehérebb kenyeret nyerjünk, a legértékesebb, s legfontosabb alkatrészt, a sikért, a korpával eltávolítjuk.

Hogy azonban az előítéletnek e részben is némi engedmény nyujtassék; de különösen, hogy a tömb-kenyér (Ganzbrot) azon állítólagos hiányát, mintha a szálszálytan kelesztés által, az ásvány-savak túl bősége miatt némely szervezetre talán hátrányos lenne, — tökéletesen eltávolítottassék: Kleemann József drezdai gépész azon figyelembe vevendő javaslattal lép fel, hogy a kenyér-tésztahoz a korpát nem eredeti minőségben, hanem bizonyos készülek által vízben feloldvadva vegyítettessék, a melynél kitűnt, hogy az ily módon készített pár-kenyér (= Hefen-brod; másként élesztő is, de magyar gazdaszonyaink inkább pár-nak nevezik) nemcsak nagyobb táplálék-erővel bír, hanem jó ízűre, és könnyen emészthetőségére nézve is kitűnő. De a mi a földolog, a kenyér ára ez eljárás által nevezetesen csökken, minthogy ugyanolyan nagy mennyiség, táplálékosságánál fogva többet adván ki, a szabályos kelesztés kíséretében több, mint 20 százalékkal növekszik. — Ezt illetőleg nagyban tett kísérletek fényes eredményt szolgáltattak; de különösen az orvosok is az örölemény ekkint való felhasználását egészség tekintetéből is igen ajánlanak tartják.

A m. tud. Akadémia július 27-diki ülésében szótlan szóba jött a liszt-elemzés, de ennyire a figyelem nem terjedt ki: — érdekes és jellemző azonban Szabó József érdemteljes tanárunk akkori értekezésében azon állítás, hogy az angolok csak négy-féle lisztet készítenek. — Vajjon azok nem a gyakorlati és azon utmutatása szerint járnak-e el, hogy minél finomabb a liszt, annál becsesebb táp-anyagok mennek veszendőbe? avagy csakugyan fel kellene tenni az angoloktól, hogy nem volna nekik képesek nyoloz-féle lisztet készíteni, mint mi nálunk?

A budapesti harangok.

A Pesti Napló november hó 25-ki számában a „Különfélék” közt másodsorban is hibásan van előadva a budavári, Mátyás király féle fő templombeli nagy harang sulya 27 mázsával, mert az legfeljebb 20—22 mázsát nyom, mint azt hangjából is bárki megítélheti. S ez valóban hiány ily nevezetes, és első rangu templomra nézve. — Egyébiránt érdekesnek gondoltuk, valamennyi budapesti nagyobb harang leírását adni ezen alkalommal.

Budapesten legnagyobb s legszebb hangu, de talán legrégebb harang is a buda-vizivárosi, sz. Annáról nevezett parochia-templombeli, mely körülbelül 38—40 mázsát nyomhat; nagyságának tökéletesen megfelelő magasztos alsó C. hanggal, s mellette oly kezeskeztű toronyórával bír, hogy a harangok verésekor a templomban is kiüti a chorus boltozatára alkalmazott csengetyűkőn a negyedeket úgy, mint az órák. Mithogy a templom a jezsuiták építették, e jeles harang is, a többi vele őszhangzatu kisebb társával együtt tőlök eredhetett. — Ez után következnek az ott mindjárt szomszédságban levő Erzsébet-árpáczák 28—30 mázsányi, és szintén kellemes, mely komoly hangu harangja, mely ugyancsak régi, és szintén az előbb volt ottani tulajdonos szerzetesekről származhatik. — Utána sorozandó a krisztinavárosi 22—24 mázsányi, s mind cizfraságánál, mind innepélyes hangjánál fogva remeknek mondható harang, melyet ezéltől 18 évvel öntött újra a régi megpredtől Herkli József egykori budai harangöntő. — Most jön a tabáni (rácavárosi) katolikus templombeli, szintén 22—24 mázsát nyomó, ugyancsak szép hangu harang, mint alkalmasint a budai nagy tűzvévész után öntettek, minthogy akkor a torony is elégvén, vele a harangok is elolvadtak. — Ennek utána lehet tenni a várbeli katonatemplombeli, melynek sulya 20—22 mázsa, és régi szép hangjánál kivül azért is nevezetes, hogy a törököktől elvett ágyukból öntöttnek mondatik, hanem — ami sajnós — elrepedt állapotban van. — Csak ezen harangok után sorozható a Mátyás királytemplombeli harang, melyről feljebb tétetett említés; — ezután következnek a szerbek 18—20 mázsás, kellemes hangu harangja; — végre a többi harangok Budán, mint a francizsinusoké s kapuczinusoké (ez utóbbiak nagy harangot nem is szoktak tartani), aztán a sz. Zsigmondbeli és buda-ujlaki már kisebbek. A kisebb templombeliek pedig, minők: a sz. Flóriáné, a szegények-házé és a császárfürdői kápolnáé, az irtalmások zárdáival együtt még csekélyebbek; — hanem az ó-budai nyomhat 22—24 mázsát, s körülbelül 25 év előtt öntetett újra a meghasadt előlőnből. — Az ó-budai reformátusoké azonban megint csak a kisebbek közé sorozható.

Pestvárosa méginkább szűkülökdi nagy harangok dolgában, mert a belvárosi fő parochiabeli 30—32 mázsás, s ezen sulyok megfelelő komoly hangu (mely a templommal igen egykoru), aztán a terevárosi 24—26 mázsás, szintén méla hangzatu (mit, gondolom, 20 év előtt néhai Schaudt András pesti harangműves a többi ottaniakkal együtt őszhangzatu modorban készített), és a józsefvárosi szintén nem régti öntött 22—24 mázsásan kivül nincs Pesten nevezetesebb harang. Ezek után teendő: az angol kisasszonyoké, aztán a reformátusoké, az egyetem templombeli és a görögöké 18—20 mázsányi sulylyal; — majd a francizsinusoké, és szerbeké, melyek már kisebbek, — a ferencvárosi, a rókusai, a lipótvárosi eddigi, továbbá a szervitáké, az evangélikusoké és a piarista atyáké még kisebbek. A lipótvárosi épülfőben levő basilika számára előre készületben levő 57 mázsás haranggal Pestvárosán e tekintetben is segítve leendő, s azért köszönet a létrehozójának, de emellett is nagyon emelné a város díszét az is, ha a csaknem az egész város közepén álló egyetemi templom üresen álló másik gyönyörű tornyába is lehetne egy nagyobb szerű harangot teremteni. Ezt értjük a budavárosi Mátyás király templomáról is.

Ez alkalommal sajnosan említem azt is, hogy midőn a budapesti orgonák leírását minap szintén hirlapilag közöltem s akkor érintett azon ohajtásom: hogy bár divatba jöne a művelt nemzeteknél szokásban levő igen élvezetes orgona-koncert hazánk fővárosában is, (mely ezéla valamely nagyobb teremben egy jeles orgona lenne felállítandó) mindedig viszhangra nem talált. E végre

a nem sokára készen leendő redout-termek egyike alkalmas helyül szolgálna; — és ime legközelebb a Pester Lloyd december 1. s 6. napi számában olvasom, miszerint ily célból épen most készült Bostonban is a Musik-Halléban egy nagyszerű orgona, melyben 5474 sip van, köztük a legnagyobb 32 láb hosszúságú (s így alkalmasint 80—90 változattal). — magassága pedig az egésznek 60, és szélessége 48 láb levén; — mit febbebbi ohajtásom támogatásával hozok fel itten.

Vidéki közlemények.

Pécs, dec. 1-jén. (Fiatallak. Megalakult egyület. Színészet.) Alig néhány hete, hogy a sz. lőrinczi járásban egy lelkes kirabolatása miatt 6 embert halállal büntettek: már ismét a vagyon-és életbiztonság ellen elkövetett merényletre kell tudósítást adnunk; mely annál szomorúbb, mert a tettesek csak gyerkőcök, a kik még a gyermek-saruból alig vették ki. Három nagybudméri fiu, az egyik 14, a másik 16, és a legidősebb 18 éves, mindnyájan telkes gazdák gyermekei, az ottani molnár egy alig 2 puskaölvényű széles erdőben megtámadták s 2 fjtától és puskaótól megfosztották. A pécsi járás erélyes főbírájának Forster urnak sikerült mind a hármat kézrekeríteni, kik most a megyei börtönben várják megérdemelt büntetésüket. Az ilyen szomorú tények csak azon ohajt beszérek bennünk, vajha a nép-nevelés ügye hazánkban minél előbb gyökeres reformon menne át, mert csak a rendes és cél-szerű iskolázatás szelidíthetné az alsóbb népsztyában még oly gyakran mutatkozó féktelen indulatokat és hajlamokat.

Pécsért is megalakult az „Iparos segédek egylete,” melynek létrehozásában főtiszt. Szauder Antal tanodai igazgató ur fáradozott leginkább. Erdemeinek elismerésül az alakuló közgyűlésben Nagy Gyula iparossal együtt elnöknek választották, s születésnapján ablakai alatt énekes szerennaddal tisztelték meg. Hogy felvette-e ezen egylet a katolikus cizmet, mégé eddig nem tudom; de annyi bizonyos, hogy tagjait minden felekezeti iparos-segédek fölvetének. Pártolói között a püspök ó mlgá 300 ft. adománnyal első sorban áll. Az ily egyletek ezéla sokkal ismeretesebb, semhogy erről bővebben szólni szükséges volna. Hogy az itteni sikerrel f g működni, arról főtiszt. Szauder Antal ur kifáradhatlan szorgalma és erélye elég biztosítékot nyujt.

Szigeti Imre színtársulata jelenleg a második bérletfolyamban, s mint mondatjuk, a közönség teljes megedelgesésére játszik. A játérend változatos, s a lehető legjobb művek kerülnek színpadra. Vörösmarty halála napján díszelőadásul „Marót bánt” adták a színház teljes kivilágítása mellett és Pécs város összes értelmiségének színe előtt. Az előadás oly kerekdeden és összességben folyt, hogy koszoros költőnk jeles művét valószínűleg élvezettel hallgatók végig. Szigeti ez estén a czímzserébb n jeles művészi tehetségű egész terjedelmében kifejtette, Beödi „Bód” szerepében magát szép reményekre jogosító drámai színésznek mutatá be, s az itteni közönség kedvét már is szép mértékben megnyerte. Szabó Károlynak, ki az apai szerepeket oly jelesen játszza s a színpadon otthoniassága miat csak elismerést érdemel, még nem bocsátattuk, hogy az említett díszelőadásban mint „Hasszan bég,” — egyuttal a darab rendezője — szerepét nem tudta s csak nagy színpadi avatottsága mentette meg a fel-süléstől.

A női személyzet közül folytonos természetesen részestül Németi Irma k. a. mint a közönség nyilvánított kedvence. Szilágyi Terka k. a. csendes fájdalmakat, az öröm vagy bú érzelmét meghatólag tudja kifejezni. Az operettekben igen tet-szenek Czákóné, a szép reményekre jogosító Pifkó Riza k. a. és a népsziműi dallamok előadásában is jeles Aradiné. Azonban feltűnő jelenség mégis az, hogy hazánk más vidékeihez képest bő termésünk és jobb körülményeink daczára, a közönség részvéte a színészt iránt épen nem javul s hinni akarjuk, hogy Szigeti talán e kellemetlen benyomás alatt, többször jelenik meg a páholyban mint a színpadon, s gyakran az oly szerepeket, melyek épen az ő tehetségét igénylenék, gyengébb erőkre bizza. — Sz—n.

Felölös szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyár-utca 1. sz.)

Table with 10 columns: Hó-és hetnap, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap- (kel, delel, nyug.), Hold- (kel, delel, nyug.). It contains calendar data for December, including dates for Advent, Christmas, and New Year's Eve.

Hirdetések a Vasárnapi Ujság 50-ik számához 1863.

Pályázat.

4997. sz. Szabad kir. Kassa város kul-tanésának f. évi június hó 9-én 185. szám alatt kelt határozata következtében a város hegyaljai szőlői feletti felügyelői állomás 1864-ik évi január 1-től betöltendő levén, az ezen állomást elnyerni óhajtok ezennel felhívom, hogy személyiségeket a meg-kívántató elméleti és tapasztalati képzettségüket s eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítványokkal ellátott kérvényeket leg-feljebb f. évi december hó 15-ig e város polgármesteréhez benyújtsák. Ezen állomással egybe van kötve 100 ft. a. é. évi fizetés, szabad lakás a város szántai udvar-házában stb. Kelt Kassán 1863-ik évi november 27-én tartott tanácsülésből. 433 (1)

Titkos betegségek és idült, súlyos utóbajjal ellen, több évi tapasztalás s a világhírű Ricord (egykori párisi tanárának) tanmódja után, siker biztosítása mellett rendel SUGAR-orvostudor. — Lakása fürdő-utca 3-ik sz. a. József-ter. sarkán. — Elfogad 11 órától 1-ig. Nöket 3-tól 4-ig. 428 (2-24) Megkereshető levél által is.

Az 1851. év óta szabadalmazott, s a birodalom minden részeiben a legtekintélyeseb birtokosok s háztulajdonosok által mint eszathatlan hatású irtó-szernek elismert s ajánlott. — s folyó évi május hó óta Ó esászári s királyi apostoli Felsője által legmagasb jobbitási szabadalommal ujjal kiténtetett

titkos szer (arcanum) a patkányok s egerek kiirtására

(s mely számtalan, hoz zám beérkezett magán tudósítások folytán) minden más egyéb férgök kiirtá-sára is, u. m. ágyak-szobák, konyhak- s butorkam-biz-tosok s azon pillanában a legnagyobb sikerrel alkalmazható. 386 (4-5) Magyarországra nézve a főrak-tár létezik Pesten: Schneider G. fu-szerkereskedésében, a Lipót-utczában. Egy nagy bádog-szalencze ára 1 ft. 10 kr. " kisebb " " " " 85 "

Figyelemzetést! Minthogy ez kir. szabadalmazott gyártmányom számtalanszor meghamisították, s több helyen valódi gyanánt bocsátatik áruba, — ennél fogva figyelem-zettem a t. cz. közönséget, hogy a fenn-érített czéget, hol gyártmányom egyedül s kizárólag csak valódi minőségben szer-zethető meg, — figyelem méltatni szíves-kegjének. Bortolotti Mathilda, szabadalom-tulajdonos Bécsben.

Érezkoporsók,

szilárdabbak s díszesebbek, mint a fakopor-sók, s nem drágábbak a fából készültéknél, ajánlja az alulirt gyár mindazoknak, kiknek azon szomorú kötelesség teljesítése jutott, hogy szeretett övéik holttestemét illó mó-don eltakaríthassák.

Beschoner A. M. és társa

első cs. kir. legf. szab. érezkoporsók főgyári raktára, hol ezen érezkoporsók nagy választékán kívül még mindennemű szemfedelek, vna-kosok, matracok, virágok stb. lehetőleg legolcsóbb áron kaphatók, — létezik: Pesten, a kis-hidutczában, a „vadász-kürti“ száloda mellett. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítenek. 348 (5-12)

Politikai napilap. Félévre postán küldve 7 ft.

Előfizetési felhívás

MAGYAR SAJTÓ

politikai napilap 1864-dik évi folyamára. (Pákh Albert szerkesztése alatt.)

A Magyar Sajtó azon kedvező helyzetben érzi magát, hogy előfizetőinek száma a lefolyt félévben, a sanyaru anyagi viszonyok daczára, nemcsak nem csökkent, hanem fokozott emelkedett s folyvást nevedik. Viszonyok és egyének minden tulbecsülése nélkül, e kedvező eredményt azon körülménynek vagyunk hajlandók tulajdonítani, hogy a mostani szerkesztőség, mely a lapot a f. évi július hóban vette át, híven igyekezett megtartani első programjának azon pontjait, melyben kijelenté, hogy ezáltal: egy józannal, szabadelvű s könnyed modoru napilapot szer-kesztjen, mely közleményeinek szabatossága s gyorsasága által bőven kárpótolja azt, a mit, új olcsó áránál fogva, netalan terjedelemben veszítené. Örömmel látjuk, hogy az utunkban álló nem csekély nehézségek ellenére, czéljaink egy részét valószínű, vagy legalább becseletes, komoly törekvéseinknek bizonyosságait adnunk sikerült, s hogy e téren is közönségünk helyesül rokonzenével s bizalmával találkozhatunk. A Magyar Sajtó örömet vallja magát mindazon hazai törekvések közlönyének, melyek az idők tanulságainak tekintetbevételével, a történelem intó szavának hódolva, jogosult reményekkel eltelve, munkálják azon eszmék tisztázását, melyek egy szebb jövő alapjait szolgálják. A Magyar Sajtó a jövő évben is a jelen szerkesztőség vezetése mellett fogja folytatni pályáját. Szükségtelennek látjuk, külön rámutatni hazánk jelen fejlődési válságnak induló viszonyaira, vagy Európa forrongó állapotára s azon bizton várható nagy eseményekre, melyek jelenleg egy politikai napilap jelentőségét oly nagy mértékben emelik, s az olvasó-közönség feszült figyelmét ellenállhatlanul lekötve tartják. A kettős érdek kettős kötelességeket ró a szerkesztőkre. Részünkről, mint eddig, ugy ezután is gondoskodni fogunk oly régi és újabb szellemi erőkről, közel és távolabbi összekötte-tésekről, melyek lehetővé tegegy, hogy a Magyar Sajtó közleményei alaposág, gyors-ság, sőt kulforma tekintetében is, minden mellányos igénynek megfeleleők legyenek. A Magyar Sajtó az eddigi olcsó ár mellett meg fogja tartani közönséggel szembe fogadott, mostani kisebb, könnyeseb alakját, mi azonban nem fogja akadályozni, hogy vala-hányszor a szükség kívánja, nem ugyan nagyobbitott, hanem tetemesen bővített alakban jelenjék meg. Pest, december elején 1863.

Heckenast Gusztáv, kiadó-tulajdonos. Pákh Albert, felelős szerkesztő.

Előfizetési feltételek 1864-ik évre:

Table with 3 columns: Subscription type (Évnyegyedre, Félévre, Egész évre), Duration (január-márczius, január-június, január-december), and Price (3 ft. 50 kr., 7 ft., 14 ft.).

Buda-Pesten házhöz hordva:

Table with 3 columns: Subscription type, Duration, and Price (3 ft., 6 ft., 12 ft.).

Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A példaszalencze bérmentes küldése kéretik.

A Magyar Sajtó kiadó-hivatala. (Pest, egyetem-utca 4. szám.) 436 (1-3)

Kimutatása a csász. kir. szabadalmazott tiszavidéki vasut üzlet-bevételeinek.

Table with 10 columns: Utazók száma, Uti-podgyász, Személy-szállításért, Árúkért (Podgyász és gyorsáru, Teheráru), and Összesen (ft., kr.). Rows for 1863 and 1862.

A cs. kir. szab. tiszavidéki vasut igazgatósága. 431 (1)

Dr. Pattison

köszvénygyapotja (Gicht-Watte)

gyógy- és őszter a csúszok minden nemei ellen; u. m. arcz-, mell-, nyak- és fogfájás- — továbbá: derék- és vékony-fájdalmak, fej-, kéz- és térd-köszvény és tagszagga-tások ellen. Egy csomag ára 1 ft. Fél csomag ára 50 kr. Postai feladással 15 krral több.

Valódi minőségben kapható: Pesten: Török József gyógyszerésznél, a király-utczában 7. sz. a. Budán: Crimpeltz T. tabán, sarvas-ter 113-ik sz. a. 375 (4-6)

Hirdetés.

Hevesmegye hasonnevű Heves mezővárosában és Pelyén, és ezeknek határában fekvő Szepessy Zsigmond-féle részirtok, jöv. 1864. év január 1-ő napjától hat évre haszonbérbe kiadó, sőt kedvező föltételek mellett örök áron is eladó. Értekezhetni Kerekes János ügyvéd úrral Ó-Liszván (Zemplénmegyében). 437 (1-3)

Francia 367 (6-6) HAJFESTŐ-SZER. (Chromatique Parisien.)

Ezen, Párisban és Franciaország egyéb városaiban több év óta a legjobb sikerrel alkalmazott hajfestő-szer, mely minden eddig e czéla használt porokat, kenőcsöket és folyadékokat kényelmes és biztos alkalmazása által, valamint gyors és meglepő eredmé-nyével — mely 10-15 perc alatt be-következik — messze fölülmúlja; min-denki által könnyűséggel és az egész-ségre káros hatás nélkül használtott, melylyel a haj fekete, barna vagy szőke szípre tetészet szerint megfestet-hetik. — Ara 1 doboznak, használati utmutatással együtt, 2 forint. Postán szállítva 20 ujkrall több. — Kapható Pesten a magyarországi főraktárban

Egy magyar lelkész

urasági káplányi állomásra kerestetik, a ki egyuttal két gyermeknek a hittan és ma-gyar nyelvbeli oktatás adjon. Föltételek következők: szabad ellátás, lakás és szol-gálaton kívül 40 forint ausztriai érték havi fizetés. Szíves ajánlatukat ezen cím alatt C. H., poste restante Zágráb, Horvátországba kérjük intézni. 415 (3-3)

Igen fontos és közérdekű könyv megjelenésére hívjuk fel a t. közönség figyelmét.

NEMZETGAZDASÁG és Pénzügytan.

Rendszeres tan- és kézikönyv írlta KAUTZ GYULA, ogtudor, a budai kir. műegyetemben a nemzetgazdaságtan s jog- és törvényisme rend. nyilv. tanára; a pesti kir. egyetemnél a politikai tudományok magtanára és az államtud. vizsgálat-bizottmányának tagja; a magyar tud. Akad. lev. és a kir. m. természetud. társulatnak rendes tagja stb.

Ára 4 forint ausztriai értékben. Készímeretű tény, hogy egy lehetőleg kimerítő s a nemzeti és állami háztartás valamennyi fontos kérdéseit és feladályait magában foglaló rendszeres munka, hazai tudomány irtadalmunkban mindekkoráig hiányzott. Alulirt azért készíttével vá-lalkozott közrebocsátására a jelen műnek, mely folytonos figyelemmel a gyakorlati ipar-és üzletéletre, a főtanodák szükségére, meg a törvényhozás és igazgatás feladatsaira, oly vezér- és kézikönyvet képez, mely a nemzetgazdaság és pénzügy egész rendszerét magába zája, a világirodalom jelen színvonalán áll, hazai viszonyaink- és teendőinkre is utal, s mintázokra nézve, kik a közgazdaságok nép- és államügyei iránt érdeklél visel-tenek, vagy hivatásuknál fogva ez irányban működésre utalvák, valóban nélkülözhet-lennek nevezhetik: — eltekintve attól, hogy rendkívüli tartalom-gazdaságánál fogva egész sorozatát a legrégább angol, francia és német szakmunkáknak is pótolja. Kezesség e felől a hazánkban és külföldön elismert tekintélyű szerzőnek neve s eddigi tudományos munkálatai

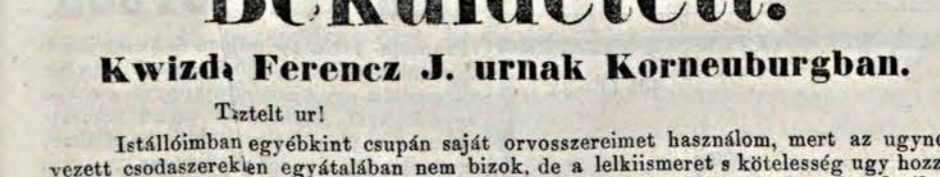
Ára a 3 tömött irtve terjedő műnek a lehető legnagyobb kelet érdeke és remé-nyében a kiadó által csak 4 o. é forintra szabott (3-3)

Beküldetett. Kwizda Ferencz J. urnak Korneuburgban.

Tisztelt ur! Itéllőmban egyébkint csupán saját orvosszereimet használok, mert az ugyne-vezett esodszereken egyáltalán nem bízok, de a lelkiismeret s kötelesség ugy hozza-magával, hogy elismertleg nyilatkozzam, s bizonyítsam, miszerint üditő-ndevé hatha-tósága várakozásait nagyban felülmúlták. Forró szappannal vékonyítva, a fa száraz ivhúrt vagy nákat bürögnyóssá teszi, s hogy ha a szer okserulel alkohollal hígítva alkalmazatik az elhanyagolt s mi több, a gyanus mirigyét is gyökeresen eltá-voltja. Az utolsó stiumban levő s a bégnyuladashoz közelítő bégnyócsot egyszerű végoldal-bedörzölés s minden más segélylyel, a lovat csendesen pakróz alá állítva, rövid negyedóra alatt üditő-szerével kigyógyítottam ugyanarra, hogy a 16 ezen rövid idő után tökéletesen zudék vágat s vidámágot mutatott, miután a 16 hajtás közben makacs ellenállással fildöz akarnván magát vágni, s csak a legnagyobb erőmefeszítéssel sikerült az istálló kigébe hozhatni. En önt további felsorolásokkal nem akarom utatni, s ezt is csak azért tettem, hogy közönséggel elismerjem, miszerint ön szere oly esetekben, melyekről a ló tulajdonos legjobban tart, gyors, kinnküli s csaknem biztos segélyt nyújt, s a mellett annak tartó illata az istálló-letet is jobban s tartósabban tisztítja, mint a kámfor-kombustiók. Fogadják öszinte tiszteletemet

Wien-Neustadt, no. 10. 1863. herczeg Auersberg Román. A megrendési forrást illetőleg lásd az alábbi „Restitutions-Fluid“ hir-detményt. 424 (1)

Üditő-ndev lovak számára, Kwizda Ferencz Jánostól Korneuburgban.

Első Ferencz József császár épostoli király Ó Felsője által az ausztriai államok szes területre nézve — megelőzől annak gyakorlati használatát s a magas cs. kir. ausztriai egészségügyi hatóság általgóttent megvizsgáltatása után — egy kizárólagos szabadalommal látottat el, s london 1862. évi világgkiállitáson éremmel kitüntetve — ő felségének az angol királynő s porosz irtó udvari istállójában, az alább felhozott bizo-nyítványok szerint az illető fölözvászteri hivatalok részéről történt hivatalos meg-állapítás folytán a legnagyobb eredményvel használtatik; annak rendkívüli hathatósága különösen szélhűtés, csúszos bántalmak-egrandulások s kifeczamodásoknál stb. bizonyult be; ezen üditő-ndev a lovat a legnagyobb erőltetéssel járó munkában a késő korig folytonosan vidám és jó erőben fenntart. Egy palackára 1 ft. 40 kr. Két palacknál kevesebb nem rendelés meg, a pakolésért 30 krajczár számítatik. Valódi minőségben kapható: PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt. Aradon: Probst F. J., — B-Gyrtaton: Omazta T., — Debreczenben: Bignio J., — Eperjesen: Zsember, — Ztergomban: Bierbrauer J. C., — Isper-Flamm L., — Kassán: Novelli A., — Kolovárti: Wolf J., — Miskolczon: Spuller A. N. Kanizsán: Feszelleher J. és Rosenfeld J. — Pápan: Bermüller J., — Pozsonyan: Scherz F., — Rimaszombathban: Hamallia, — Szegszárdon: Gutter A., — Sopronban: Pachhofer L. uraknál. 361 (4-4) A főraktár: Kwizda F. J.-nál Korneuburgban. — Raktár átvétele végett a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak köztlen a készítő Kwizda F. Jánoshoz fordulhatnak.

Igen fontos és közérdekű könyv megjelenésére hívjuk fel a t. közönség figyelmét.

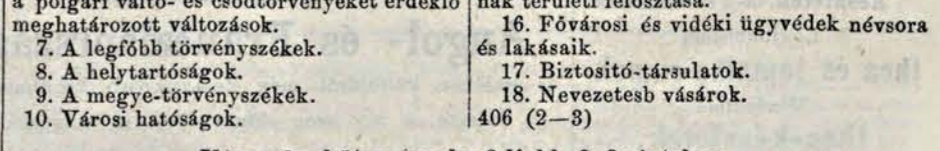
Kugler és Essmann-nál Pesten megjelent, s minden más könyvtárúsnál kapható: JEGYZÉK-NAPTÁR.

Segédkönyv ügyvédek, peres-felek, gazdák, iparosok és kereskedők számára.

Rövid tartalom átnézetét nyújtjuk a Naptárnak, hogy annak hasznosságáról és bel-beeséről bárki is, még a megszerzés előtt meggyőződhessék. — A „Jegyzék-Naptár“ — ban a rendes naptár rész, ünnepek, norma- és törvényzünet-napokon kívül bennfoglaltatnak: 1. A legújabb illetéktörvény. 11. Az 1863-ban megjelent legújabb nyilt-rendeletek. 2. Bélyeg-illetékezési betűsoros tárgy-mutató. 12. Postállomások. 13. Telegraph-állomások. 14. Pénzügyi-, hitel- és kereskedelmi in-tézetek. 15. A földhitelezézet vidéki bizottmányá-nak területi felosztása. 6. Az országbírói értekezlet nyomán a polgári válto- és csódtörvényeket érdeklő meghatározott változások. 7. A legfőbb törvényszékek. 8. A helytartóságok. 9. A megye-törvényszékek. 10. Városi hatóságok. 11. Az 1863-ban megjelent legújabb nyilt-rendeletek. 12. Postállomások. 13. Telegraph-állomások. 14. Pénzügyi-, hitel- és kereskedelmi in-tézetek. 15. A földhitelezézet vidéki bizottmányá-nak területi felosztása. 16. Fővárosi és vidéki ügyvédek névsora és lakásaik. 17. Biztosító-társulatok. 18. Nevezetes vásárok. 406 (2-3)

Vaszonba kötve ára legfeljebb 2 forint lesz.

csász. királyi szabad. tiszavidéki vasut.

MENETREND, érvényes 1863. év dec. 1-től kezdve az 1863—64. évi téli-havakra.

I. Kassa és Nagyvárad felé:

Table with 4 columns: Station, Departure time, Arrival time, and Duration. Rows for Bécs, Pest, Czegled, Szolnok, Püsp.-Ladány, Debreczen, Tokaj.

II. Arad felé:

Table with 4 columns: Station, Departure time, Arrival time, and Duration. Rows for Bécs, Pest, Czegled, Szolnok.

III. Kassa- és Nagyváradról Pest és Bécs felé:

Table with 4 columns: Station, Departure time, Arrival time, and Duration. Rows for Kassa, Forró-Encs, Miskolcz, Tokaj, Debreczen, Püsp.-Ladány, Szolnok.

IV. Aradról Pest és Bécs felé:

Table with 4 columns: Station, Departure time, Arrival time, and Duration. Rows for Arad, Csaba, Mező-Túr, Szolnok.

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva. A debreczeni vasárok alatt Czegled és Debreczen között a csász. kir. szab. osztrák állam-vasutársaság-vonataihoz csatlakozólag, a személyvonatok mind-két irányban naponként kétszer fognak közlekedni; — miről részletes tudósítás annak idejében közzé fog tétetni.

A vasúthoz csatlakozó postakocsik menetrende:

Arad—Szeben: Indulás Aradról naponként este 7 órakor. Érkezés Aradra naponként reggel 3 1/2 órakor. (Az utasok felvétele nincsen korlátozva.) Nagyvárad—Kolosvárra: Indulás Nagyváradról naponként este 6 1/2 órakor. Érkezés Nagyváradra naponként reggel 6 1/2 órakor. Nyiregyháza—Szathmár: Indulás Nyiregyházáról vasárnap, szerdán és pénteken este 6 órakor. Érkezés Nyiregyházára hétfőn, szerdán és szombaton reggel 2 órakor. Nyiregyháza—Beregszász: Indulás Nyiregyházáról naponként reggel 7 órakor. Érkezés Nyiregyházára naponként este 5 órakor. Nyiregyháza—Nagybánya: Indulás Nyiregyházáról hétfőn, kedden, csütörtökön és szombaton este 6 órakor. Érkezés Nyiregyházára vasárnap, kedden, csütörtökön és pénteken reggel 2 órakor. Tokaj—S.-A.-Ujhely: Indulás Tokajból naponként este 7 órakor. Érkezés Tokajba naponként reggel 4 1/2 órakor. Kassa—Lőcse: Indulás Kassáról naponként éjjel 12 órakor. Érkezés Kassára naponként éjjel 12 1/4 órakor. Kassa—Przemysl: Indulás Kassáról szombaton délután 2 órakor. Érkezés Kassára hétfőn és pénteken délelőtt 10 órakor. Kassa—Szeged: Indulás Kassáról naponként éjjeli 12 1/2 órakor. Érkezés Kassára naponként éjjeli 12 óra 50 percz. Kassa—Munkács: Indulás Kassáról naponként éjjel 12 1/2 órakor. Érkezés Kassára naponként éjjel 12 óra 50 perczkor. Az igazgatóság. 413 (3-0)

A legkiválóbb cikkek LAJSTROMA.
 Doborművek bőr-, bronz-, fa-, porcellán-, kristályból stb.
 Necessairek kézi- munkákra, uti- és kézi-táskák.
 Pénz-, levél- s szivartárcák.
ALBUMOK
 legnagyobb választékban és bámulandó olcsó áron.
 Ekszer-árak, a valódiakhoz tökéletesen hasonló.
 Színházi látások és legyek.
 Fényűzési
butor-darabok,
 virág-asztalok, ámpolnák, órák, állványok, szobrok stb.
Kandalló-körzetek, kályha-készletek, fa- s szénkosarak.
 Legjobbemű
thea és jamajka-rumok.
 Mindenféle
thea-készletek,
Vadász-, lovaglő- és utazási-szereltek.
 Utitakarók, sctabotok, esernyők, gummi s vízmentes posztócipők.
Dohányzó-készletek
 legkülönösebb s legizletesebb választékban.

KERTÉSZ TÓDOR

a banképület sarkán, a Dorottya-utcában,
 a „Magyar király” czimű szálloda átellenében,
 a nagyérdemű közönségnek háláját nyilvánítván még eddig zsenge üzlete iránt tanúsított szíves pártolásáért, bátorodik a téli, kiválólag pedig a

karácsoni idény

alkalmával,
 üzletének folyvást gyarapodó sokoldalúságára utalni, mi által képesítettik a legkülönösebb igényeket kielégíteni, minthogy szükségleteit
Angol- és Franciaországból
 és általában külföldről még kedvezőbb körülmények közt fedezte, s így azon előnyt vitva ki magának, már **egy forinttól**
 fölfele díszes új tárgyakat legnagyobb választékban nyújthatni.
 Minden egyes cikkben a lehető legolcsóbbra szabott ár látható, mi által a t. közönség minden túlkövetelés elől óva van.
 427 (2-2)

A legkiválóbb cikkek LAJSTROMA.
 Gyermek-játékszerek rendkívüli mennyiségű, új és ajánlatos tárgyakban.
Társasjátékok.
 Föld- és éggömbök, metronomok, rajz-szerek.
 Borotvák, zsebkészek, ollók.
 Fej-, ruha-, fog- és köröm-
KEFEK.
 Fésűk, teknős-békafej, elefántcsont-, kautschuk- és bivalyszarvból.
Madár-kalitkák.
 Angol és francia
ILLATSZEREK,
 valamint más kedvelt minőségűekben.
 Legfinomabb
mosdó-szivacsok.
Gazdasági cikkek
 és butorati kiegészítéssel szolgáló tárgyak, u. m.:
 mérsék- s petroleum-lámpák, asztali- s esemésszeti készletek, kanalak, tálcák, cukorszelenecék, girandolok, gyertyatartók, vasalók, mozsarak, kávéőrölők, esernyő állványok és számtalan más tárgyak.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában megjelentek, s általa minden hiteles könyvtárunknál, Pesten: Hartleben C. A.-nál, Budán: Nagel és Wischán-nál kaphatók:

VALÓ és KÖLTÖTT.

Novellák és vazlatok gyűjteménye.
 Irta
JOSIKA JULIA.
 Három kötet.
 Fűzve 3 forint ausztriai értékben.

Ugyanazon szerzőnőtől megjelentek:
EVA.
 Regény.
 Két kötet Fűzve 2 forint austr. érték.
 4497(1-3)

CSALÁDELET.

Regény két kötetben.
 Borítékba fűzve 2 ft. 10 kr. a. é.

A 270 (6-6)

ROB-LAFFICTEUR

(Francia- s Oroszországban és Ausztriában egyedül elismert) tulajdonságairól kellő felvilágosítást nyújt a minden könyvtárunknál és ügynököknél kapható ily czimű röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveal-Lafficteur.”
 E röpirat szerint a minden országok legelső orvosai által ajánlott ROB, töményített növényi szörp, az izsore névze igen kellemes s könnyen bevestető szer. Számos körhízában és jótékonyági egyletben használatban van az. A szerzőgyűjteményből készült hasábját szörpöt (Stup Sarsaparilla) stb. messze felülmúlja, s egyszerűbb helyettesít a halmájolaj (Leberthran), az anti-scorbuticus szörpöt, valamint a hamblagot is (Jod-Kalium).
 E vértisztító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen alféssal van ellátva: „Girandean de St Gervais.” Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb mercuriális anyagok használata nélkül, gyógyít újabb és elévült ragyos nyavalyákat. A Rob-Lafficteur a ajánni királyi gyógyászati társulat s egy királyi rendelvény által 1850-ben Belumban elismertett. Ujabb időben a Ro eladhatási és hirdetői jogát még az egész orosz birodalomban is engedélyeztetett.
 Fügynökök nevei:
 Augsburgban Kiesling J. Baden-Badenben Stehl. Beesben Fritz testvérek, Wilhelm Ferecz és társa, Moll, Steinhauser, Ó Felsőgyógyászok. Berlinben Grunzig és Ldwig illatszerek. Brémában Stoffrege, Hofschlager utódai. Brodiban Franzos, ukrestben Steege, König. Drezdában Somon gyógytára. Majna Frankfurtban Frisohen J. M. Hamburgban Gottlieb V. Hannoverban Schneider. Jassyban Schmann. Krakókban Moledzinski. Lipsében Taschner M. Lublón Wareski. Mainzan Galetto D. Schleppe. Moszkvában Grosswaldt fúszerezés. Odessában Koehr. Pesten Török József főügynök. Wágr. Pragában Proskowetz József. Sz. Kertvározt nagybani eladás a gyógy-szerzetektárakban. Varsóban Sokolowski. Mrówski, Galle fúszerezés.
 A központi raktár létezik Párisban, dróirandean de St Gervais-nél, rue Rber, nro. 12. — Hamisítások ellen óvástetik. Minden előforduló esetekben a szörp elkérendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Girandean St. Geris található.

Augsburban Kiesling J. Baden-Badenben Stehl. Beesben Fritz testvérek, Wilhelm Ferecz és társa, Moll, Steinhauser, Ó Felsőgyógyászok. Berlinben Grunzig és Ldwig illatszerek. Brémában Stoffrege, Hofschlager utódai. Brodiban Franzos, ukrestben Steege, König. Drezdában Somon gyógytára. Majna Frankfurtban Frisohen J. M. Hamburgban Gottlieb V. Hannoverban Schneider. Jassyban Schmann. Krakókban Moledzinski. Lipsében Taschner M. Lublón Wareski. Mainzan Galetto D. Schleppe. Moszkvában Grosswaldt fúszerezés. Odessában Koehr. Pesten Török József főügynök. Wágr. Pragában Proskowetz József. Sz. Kertvározt nagybani eladás a gyógy-szerzetektárakban. Varsóban Sokolowski. Mrówski, Galle fúszerezés.
 A központi raktár létezik Párisban, dróirandean de St Gervais-nél, rue Rber, nro. 12. — Hamisítások ellen óvástetik. Minden előforduló esetekben a szörp elkérendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Girandean St. Geris található.

Szalmakalap-varrás

átal lednyoknak jutányos kereset nyújtatik.
 Jelentkezhetni Pesten, a váci-utca 8-ik sz. alatti gyár-raktárban. (Tanulási idő 6-8 hét.) 480(2-4)

FREUDENTHAL A.

viz- és gázalkatok telepzete Bécsben.
 Iroda és raktár:
 Praterstrasse 42-ik szám. Gyár: Körnergasse 2-ik szám.
VIZVEZETÉKEK,
 ólom-, kovácsolt s öntött vasból, nyilvános, magán- és gyárépületekhez stb.
Nyomó-, emelő- és szivattyu-művek,
 ember- és gőzerő-hajtóművel.
 Csapfordítók, kiöntő-medencék, vízzórók, arnyekszekék és pisilők, bidetek, mosdóasztalok, fürdő-készletek, ömlények stb.
 gáz- és gőz-, meleg- és forróvíz-fűtők.
 435 (1-3)

Ezerszeresen megpróbált, s minden kéményre alkalmazható szögletes és gömbölyű
kemény-fedézetek,
 melyek a füstöt azon pillanatban eltávolítják és minden vihar ellen védik. Egy darab ára 10 ft., pakolással együtt 11 ft. 50 kr.
 Vizzel zárolt
legmentes szoba-ürszekék,
 5 ft. 15 ftig.
 Minden arnyekszekre alkalmazható, vizzel zárolt legmentes készületek, légzárlattal együtt darabja 12 ft., egyszerű arnyekszek darabja 4 ft. Készít továbbá: angol és horogony-arnyekszek-csöket, azokat a lehető legolcsóbb árral számítja:
MUKSITS KÁROLY.
 Raktár: a városi hátsámgöti róssa-téren 408 2-ik szám alatt. (5-6)

BÖHM ÉS KÁNYA

József-tér 10-ik szám alatt, ajánlják
minden évszakra
 díusan ellátott
legujabb bel- és külföldi divatáruikat.
 396 4-0

Már folyó évi december 23-án

történik az új nagy
államnyeremény-sorshuzás
 mely összesen 14,811 nyereményt tartalmaz,
 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000 stb. forint főnyeremény nyel.
 Habár a befizetések ausztriai bankjegyekben eszközölhetők is, a nyeremények alulírott által mégis egyleti kész ezüstpénzben fizetettek ki.
 Egy egész eredeti sorsjegy ára 10 ft., — fél sorsjegy ára 5 ft., — negyed sorsjegy ára 3 ft. a. é.
 A megrendelések pontosan, gyorsan s titoktartás mellett teljesítettek, s a hivatalos sorshuzási lajstromok ingyen és bérmentesíve küldetnek meg:
 418 (4-5)
Hensler Károly által m. Frankfurtban.
 A csász. kir. ausztriai államokra nézve a középponti fő-eladási helyiség ugyanott.

Előfizetési fölhívás EGÉSZSÉGI TANÁCSADÓ

ezimű,
 újévre megjelenő közhasznú folyóiratra,
 mely az ember és házi-állatainak ép fenntartását és szükségben házi-szerekkel való gyógyítását ismerteti.
 Megjelenik e lap nagy-nyolczadrét-íven, havonként kétszer, minden hó 1-én és 15-én.
 Előfizetési ára egész évre 4 ft., — félévre 2 ft., — évnegyedre 1 ft.
 Előfizetni lehet vidéken minden cs. k. postahivatal után, Pesten a szerkesztő-szálláson (váci-utca 18. sz.).
 Szerkesztő-tulajdonos
Pete Zsigmond,
 orvosudor.
 426 (2-3)

Pest, december 20-án 1863.

Előfizetési föltételek 1863-dik évre:
 a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft.
 Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.
 Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokhoz illesztve, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyzetes hadszólti pottó sor ára, vagy annak helye, egyszeri igitatásnál 10 kr.; háromszor- vagy többzori igitatásnál csak 7 kr. számítottak. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetésekkel elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos, — és Pesten: a kerész-gazdasági ügynökké is, József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igitatás után 50 ujkr.

Régi magyarok régi arczképei.

XIII. Spaczay Márton, komáromi alkapitány 1646.

Pozsonyvármegye szélén fekszik Spácza helység, melyet már a XIII. század végén Comes Geth de Spácza birt, ki törzse lón a tizenkét, vagy több nemzedékre terjedt régi Spáczay nemzetségnek. Gethnek dédunokái: Spáczay János, Miklós, Gáspár és Boldizsár két századdal utóbb, Hunyadi Mátyás király alatt az ősi Spáczai, ugy szintén pozsonymegyei alsó- és felső-korompai birtokra, melyeket egykor sárosfalvi, másképp ledniczi Nehéz Péter és György birtak, 1489-ben új királyi adománylevelet szereztek, és a mellett magukat ünnepelesen be is iktattatták. Innen lett a Spáczayak Korompai előneve.

A XVII. században már elég terebélyesen virágozott a Spáczayak családjája, midőn egyik ágról Spáczay Péter 1620-ban Léva vára kapitánya volt. Ugyanez a másik oldal-ágról Ferencnek fia Spáczay Márton költött kardot, hogy azzal családja régi fájára új fényt árasztson. Fialat koráról, harci tetteiről kevés adatunk van. Az akkori harcos idők kardesőreje között alig ért reá a magyar Clio minden egyes szereplő vitézségét, vagy hősi halálát följegyezni; — csak a mi anyagiab érdek volt, a mi birtokviszonyt illetett, azt iparkodtak megtartani a családi szerények, meg az erre szánt hiteles helyü konventek. És csak is nagyobbára ezekre vonatkozó adatokat mutathatnak fel családaink leveles tárai. Innen tudjuk, hogy Spáczay Márton 1634-ben oldalrokonával, Spáczay Pállal A. és F. Korompa és Spácza helység-beli birtokaira nézve atyafiságos szerződést kötött; a következő 1635. évben pedig — a miben különben csak hasonlóan gondatlanul költséző atyja nyomait követé, — F. Korompán az alsórézben fekvő birtokrészét 300 forintért zálogosította el Horváth Mátyásnak. Spáczay Márton mint katona, a császári

SPÁCZAY MÁRTON.

sági hivatalt, mely a külső, akkor ugynevezett „mezei” szolgálatnál kényelmesnek tartaték.
 És egyéb szempontokon kívül valószínűleg ez is egyik indokul szolgálta arra nézve, mely szerint Spáczay Mártont 1646-

ban már a komáromi várban alkapitányi állomáson találjuk.
 A híres komáromi vár, — mely Béla király Névtelen jegyzője szerint, a honfoglalás korában Alap-Tolma, Ketel fia által építettett, — hadműtani szempontból a Duna mentében mindig nevezetes pont volt. Még inkább azzá vált a török időkben, midőn az ország fővára, Buda is, az ozmán ig alatt nyögött. Parancsnokaiul jeles, kipróbált hazafiak választattak. És közülök nem egy történelmi híru nevezetes név tűnt fel, milyen volt többi közt 1594-ben a győri hős, Pálffy Miklós is, és családának második megalapítója. Azonban a XVI. század óta, a belharczok és bizalmatlanság ama gyászos korában sajnosan tapasztalák az ország rendei, hogy a fő-haditanács ez állomásra is a haza érdekétől idegen kegyenczeit méltatá. E visszaélések ellen kelt az 1608. évi országgyűlés 11-dik törvényezikke, mely azt rendelé, hogy a komáromi várkapitányságra magyar ember neveztesék. De a törvény is csak papirosan maradt. Ezen év után is ott találjuk a komáromi vár főkapitányságban az idegen Reiffenberg János Theodorikot, kivel a hozott törvény ellenére még azon kedvezés is történt, hogy 1615-ben a vár uradalmához tartozó összes birtok neki 17,000 ft. 60 kbrban zálogos adomány czimben kezére adatott. Utána Kollonics Ernő lépett főkapitányságra, kinek elegendő pénze az érdeklött birtok átváltásához nem levén, az összes birtokot Eszterházy Miklós nádor váltotta ugyan magához, de egy részét ingyen Kollonicsnak engedé; egy másik hét fáluból álló rész pedig 17,000 ftért Zichy Pálnak jutott.
 Kollonics után gróf Puchheim János Kristóf lett Komárom várparancsnoka, ki az Eszterházy által átengedett birtokrész szintén birtokába vette, sőt azon követelés